

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YARATICI DRAMA EĞİTİMİ PROGRAMI**

**MÜZEDE YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİ İLE
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE UFUK BOYACI

**ANKARA
ARALIK, 2019**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YARATICI DRAMA EĞİTİMİ PROGRAMI**

**MÜZEDE YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİ İLE
SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞE UFUK BOYACI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. AYŞE OKVURAN

**ANKARA
ARALIK, 2019**

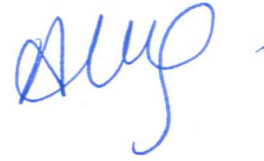
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ayşe Ufuk Boyacı adlı öğrencinin hazırladığı “Müze Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı bu çalışma Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Yaratıcı Drama Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan Doç. Dr. Ayşe OKVURAN (Danışman)

Üye Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Üye Dr. Öğr. Üyesi Murtaza AYKAÇ

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından 31/12/2019 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Ayşe Ufuk BOYACI

ÖZET

MÜZEDE YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİ İLE SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

BOYACI, Ayşe Ufuk

Yüksek Lisans Tezi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe OKVURAN

Aralık, 2019, x + 54 sayfa

Günümüzde müze eğitimi, önemi gittikçe daha çok anlaşılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Müze eğitimi uygulamaları ile müze ziyaretçileri sergilenmekte olan materyallerle etkileşimde bulunma olanağına kavuşmaktadır. Eğitim programlarının bir parçası haline getirilmekte olan müze ziyaretleri ile öğrencilerin okul dışında eğitim ortamlarında bulunmaları sağlanmaktadır. Yaratıcı drama, zengin materyal olanağı sunan müze ortamlarında gerek bir disiplin gerekse bir yöntem olarak uygulandığında son derece elverişli bir eğitim süreci yaratılmasına katkı sunmaktadır. “Müzedeki Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” isimli bu çalışma Ankara Rahmi M. Koç Müzesi’nde gerçekleştirilmiştir. Araştırma çerçevesinde ilköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültür ve Miras ünitesinin “Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir”, “Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır”, kazanımlarına ulaşılması amacıyla yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı ders planları hazırlanmıştır. Araştırma sırasında ve sonrasında yapılan derslerin içeriğine ilişkin öğrenci görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara Rahmi M. Koç Müzesi’nde müze eğitimi almakta olan ve düzenli olarak müzeye gelen kardeş okul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sırasında 4. sınıfa devam eden 21 öğrenci ile çalışılmıştır. Araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları yapılandırılmış öğrenci günlüğü, görüşme formudur. Görüşmeler hem etkinlik sırasında hem de etkinlik sonrasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın kapsamı

çerçevesinde akademik başarıları düşük, okula düzenli devam etmeyen dezavantajlı öğrencilerle dört ders günü süresince toplam dört buçuk saatlik müzede yaratıcı drama etkinliği yapılmıştır. Etkinlikler öğrencilerin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda yapılacak benzer çalışmaların çalışma grubunun özelliklerine uygun olarak hazırlanması yönünde bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı Drama, Müze Eğitimi, Sosyal Bilgiler Dersi, Romanlar.

ABSTRACT

EVALUATION OF STUDENTS' OPINIONS ABOUT THE EARNINGS OF SOCIAL STUDIES CLASS BY CREATIVE DRAMA ACTIVITIES IN MUSEUM

BOYACI, Ayşe Ufuk

Creative Drama Education Master Degree, Department of Fine Arts Education

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ayşe OKVURAN

December, 2019, x + 54 Pages

Today museum education encounters as a concept, the importance of which is increasingly understood. By the practises of museum education, museum visitors have the opportunity to be in interaction with materials are being exhibited in museums. By the museum visits which are being made a part of education programs, students are been provided to be in educational environment out of school. Creative drama, when it's applied both as a discipline and as a method, contributes to create a very suitable education process in museum environments that provides access to rich material selections. This exercise, which is named as "Evaluation of Students' Opinions about the Earnings of Social Studies Class by Creative Drama Activities in Museum", had executed at Ankara Rahmi M. Koç Museum. In the scope of the research, course plans have been prepared in which creative drama have been used as a method for the purpose of achieving the "Give examples by researching the elements reflecting the national culture around one's family and surrounding area" and "Compares traditional and modern kid games in terms of changing and continuity" earnings of Culture and Heritage chapter of the 4th grade Social Studies Class. Student opinions have been noted and evaluated about the content of the courses that exercised during and after the research. The sister school students, who are taking museum education at Ankara Rahmi M. Koç Museum and are visiting the museum regularly, have formed the study group of the research. It has been studied with 21 4th grade students during the research. Descriptive analysis method has been used in the research. The data collection tools used in the research are structured student diary and interview form. The interviews have been made both during and after the activity. Within the scope of the research it

has been exercised “creative drama activity in museum” for four and a half hour in total during four school days with the disadvantaged students who don’t continue to school regularly and have low academic achievements. Activities were carried out with voluntary participation of the students. As a result of the research, it has been concluded that similar studies should be prepared in accordance with the characteristics of study group.

Key Words: Creative Drama, Museum Education, Social Studies Class, Romanies.

ÖNSÖZ

Müzedede yaratıcı drama etkinlikleriyle ilkököl sosyal bilgiler dersinin hedeflerinin gerçekleştirilmesi başlıklı çalışma için öncelikle Ankara'daki müzeler araştırılmış ve Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nin yapılması planlanan etkinlikler için uygun alternatiflerden biri olduğu saptanmıştır. Ardından bu müzedede çalışan müze eğitimi uzmanı ile görüşmeler yapılmıştır.

Görüşmeler sırasında müzeyi ziyaret eden okullar içerisinde çalışılabilecek alternatif gruplarla/sınıflarla ilgili bilgiler alınmıştır. Müze eğitimi uzmanının da önerisiyle müzenin kardeş okul öğrencileri ile çalışılması uygun görülmüştür. Çalışmak için seçilen grup; sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerin çocukları olmaları, okula devam etmede isteksiz olmaları ve akademik düzeylerinin yetersizliği gibi nedenlerle okula devam etme isteklerini artırabilmek amacıyla seçilmiştir.

Bu kapsamda zaman ayırarak çalışmaya katkı sağladıkları için Sayın Ferhunde Aytaç'a, Sayın Ayşe Bağırıcıoğlu'na, Sayın Kiraz Işık'a, Sayın Özlem Savayıl Çakır'a, Sayın Zeynep Şen Akçay'a, Sayın Özlenen Özdiyar'a teşekkür ederim.

Çalışmanın başından itibaren gösterdiği sonsuz sabır ve hoşgörüsü için Sayın Hocam Doç Dr. Ayşe Okvuran'a ayrıca teşekkür borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	2
Alan Araştırmaları.....	6
Amaç.....	9
Çalışmanın Alt Amaçları	9
Önem.....	9
Sayıtlar.....	9
Sınırlılıklar	10
Tanımlar.....	10
Müze Eğitimi.....	10
Yaratıcı Drama	10
Müzedede Drama	10
Sosyal Bilgiler.....	10
Dezavantajlı Gruplar	11
BÖLÜM II	12
YÖNTEM	12
Araştırmanın Modeli.....	12
Çalışma Grubu	13
Verilerin Toplanması	16
Verilerin Çözümlemesi	17

BÖLÜM III.....	18
BULGULAR VE YORUMLAR	18
Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültür ve Miras Öğrenme Alanında Yer Alan Kazanımlara Ulaşılması İçin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Hazırlanan Etkinlik Planlarının İçeriği Ne Olmalıdır?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	18
Meslekler Hakkında Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	21
Çeşitli Dönemlerde Günlük Yaşamda Kullanılan Nesneler Hakkında Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	25
Çeşitli Dönemlere Ait Oyunlar ve Oyuncaklarla İlgili Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	27
Yaratıcı Drama Yoluyla Gerçekleştirilen Müze Eğitimi Katılımcılarına İlişkin Gözlem Sonuçları Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	30
BÖLÜM 4.....	35
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	35
Sonuçlar	35
Öneriler	37
KAYNAKLAR.....	38
EKLER	41
EK 1. Uygulamalar ve Değerlendirmeler Tablosu	42
EK 2. Oturumlar	43
EK 3. Öğrenci Görüşme Formu	48
EK 4. Atölye Görselleri	49
EK 4. Etik Kurul Onayı	52
BENZERLİK BİLDİRİMİ	53
ÖZGEÇMİŞ.....	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

Müzeler, geçmişle günümüz arasında bağ kuran kültürel mekânlardır. Günümüzde müzelerin nesneleri saklama, koruma ve sergileme işlevlerine eğitim işlevi de eklenmiştir. Bu işlevle birlikte müzeler kayda değer eğitim kurumları haline dönüşmektedir. Müze eğitimi kavramı kapsamında ele alına müze eğitim faaliyetleri gün geçtikçe daha yaygın bir biçimde karşımıza çıkmaktadır.

ICOM 1946 yılında müzeyi “Müzeler, halka açık tüm sanatsal, teknik, bilimsel, tarihi ya da arkeolojik materyallerin, hayvanat bahçeleri ile botanik bahçeler dâhil koleksiyonlarını kapsar. Ancak sürekli sergi salonları bulunmayan kütüphaneler dâhil değildir.” şeklinde tanımlamaktaydı. Günümüzde ise müze kavramı; topluma ve toplumsal gelişmeye hizmet eden, halka açık, insan ve çevresinin sosyal, kültürel, ekonomik, tarihsel vb. yaşamsal alanlarına dair materyalleri toplayan, koruyan, eldeki bilgileri paylaşan ve eğitim, kültürel etkileşim gibi amaçlarla sergileyen, kar amacı gütmeyen kurumlar şeklinde değerlendirilmektedir.

Bu tanımla müzelerin insan yaşamına çok çeşitli yollarla katkı sağlayabileceğine vurgu yapılmaktadır. Disiplinler arası özellik taşıyan müze eğitimi kavramı eğitsel açıdan müze tüketicilerine geniş olanaklar sunmaktadır. Bu bağlamada özellikle örgün eğitim kurumlarının eğitim programları kapsamında müze eğitiminden fayda sağlamak mümkündür.

Müze eğitiminde kullanılan yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır. Müze eğitimi kavramı gibi disiplinler arası niteliğe sahip olan yaratıcı drama kavramı hem disiplin boyutuyla hem de yöntem boyutuyla eğitim alanında son derece işlevsel bir niteliğe sahiptir. Katılımcılarına yaparak ve yaşayarak öğrenme olanağı sağlayan yaratıcı drama, öğrencilerin hayata hazırlandığı örgün öğretim kurumlarının eğitim program hedeflerine ulaşılmasında son derece etkili bir disiplin/yöntem olarak ele alınabilmektedir.

Araştırmanın hazırlık aşamasında müzede yaratıcı drama çalışması kapsamında yapılabilecek etkinlikler araştırılmış, yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılabileceği sosyal bilgiler dersi kazanımları seçilmiştir.

Çalışma mekânı olarak Ankara Rahmi M. Koç Müzesi uygun görülmüştür. Daha sonra çalışma grubu olarak hangi öğrencilerle çalışılabileceği araştırılmış, müzeye sık sık gelen ve müze eğitimi alan müzenin kardeş okul öğrencileri ile çalışılmasına karar verilmiştir.

Problem

Çağdaş eğitim anlayışı, bireylerin hem kendileriyle hem de toplumla ilişki kurmalarının yolunu açarken aynı zamanda toplumsal durumlara yönelik olarak etkin bir yaklaşım geliştirebilmelerini, sorunlara geniş bir perspektiften bakabilmelerini ve çözüm olanaklarını yaratabilmelerini sağlayacak altyapıyı da kazandırmalıdır (Aykaç, 2008).

Günümüzde iletişim olanaklarının ileri derecede gelişmesi sonucunda bireylerin diğer bireyler, toplumlar ve kültürlerle iletişim ve etkileşim olanakları da önemli oranda artmıştır. Bu durumun eğitim sürecini, çağdaşlaşma anlamında, olumlu olarak desteklemesi mümkün olmaktadır. Bireyler dünya genelinde veya dünyanın herhangi bir yerinde yerel olarak paylaşılan pek çok bilgiye kendi tercihlerine bağlı olarak kolaylıkla ulaşabilmektedir. Böylelikle yeni bilgilerle karşılaşabilmekte ve dünyadaki gelişmelere bireysel olarak uyum sağlayabilmektedir. Bireylerin ait oldukları toplum ve o toplumun kültürü çerçevesinde sunulan gelişim olanaklarının ötesine geçebilmesi olanaklı olmaktadır. Bu bağlamda bireyler üzerinden toplumsal etkileşim süreçleri gerçekleşmekte ve buna bağlı olarak kültürel etkiler gözlemlenebilmektedir. Zira bireylerin gelişmesi ile toplumun da gelişmesinin doğal bir süreç içerisinde ortaya çıkması ve bu durumun etkilerinin kültüre yansması beklenmektedir (Özoğlu, 1987).

Bununla birlikte, söz konusu etkileşim sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerin bertaraf edebilmesi eğitimin politikaları kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda bireylerin çeşitli konularda farkındalık geliştirebilmelerini sağlaması gerekmektedir. Sosyal Bilgiler dersi bu tür farkındalıkların oluşturulmasında çok önemli bir rol oynamaktadır.

Bireyin çağdaşlaşmayı, toplumsallaşmayı öğrenme süreci içerisinde etkin bir rol oynayan Sosyal Bilgiler dersinin içeriğinin bu hedeflere uygun kazanımlara göre oluşturulması gerekmektedir. Son yıllarda ülkemizde uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında bireyi merkeze alan eğitim anlayışı benimsenmektedir. Sözü edilen anlayış, ders programının etkinliğe dayalı yöntemlerle hazırlanmasının da yolunu açmaktadır.

Sosyal bilgiler disiplinler arası bir alandır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler dersi; öğrencilerin tarih, coğrafya, ekonomi, fen, sosyoloji gibi çok sayıda bilim dalıyla ilgili fikir sahibi olmalarını sağlamanın yanında, problem çözme, eleştirel düşünme, değişim ve sürekliliği algılama, karar verebilme gibi temel becerilerinin de geliştirilmesi gibi pek çok hedefi içermektedir. Bu çerçevede hâlihazırda ülkemizde uygulanmakta olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içeriğine bakıldığında; toplum, kültür, teknoloji, ekonomi, çevre gibi alanlarda hedef kazanımlar belirlendiği görülmektedir (MEB, 2018).

Bireyin içinde yaşadığı toplumsal çevre kültürel değerlerle birbirine bağlanmaktadır, bu anlamda kültürel değerler toplumsal yapının birleştiricisi olma niteliği taşımaktadır. Toplumu oluşturan bireylerin kültürel unsurlarla ilgili farkındalık sahibi olması ve bu unsurların diğer unsurlarla bağlarını analiz edebilmeleri, ayrıca diğer kültürlerle benzerlikleri ve farklılıkları hakkında bilgi sahibi olabilmeleri de çağdaşlık anlayışı içerisinde değerlendirilmektedir. Bu anlamda, bireylerin kültürün değişen yönleri ile ilgili değerlendirme yapabilmeleri, geçmişten gelen kültürel mirasa dair fikir sahibi olmalarını elzem hale getirmektedir.

Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde yer alan Kültür ve Miras öğrenme alanı kapsamında öğrencilerin “...aile birliğine önem verme, kültürel mirasa duyarlılık ve vatanseverlik gibi değerlerle kanıt kullanma, zaman ve kronolojiyi algılama ile değişim ve sürekliliği algılama gibi becerileri edinmelerinin sağlanması” hedeflenmektedir (MEB, 2018). Program içeriği derslerin müze eğitimi çerçevesinde gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Müzecilik anlayışı geçmişten günümüze kadar içerik bakımından önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. 1900’lerin ilk yarısında koleksiyonundaki eserlerin sergilenip, korunduğu kurum olarak ifade edilen müze kavramı, bugün birçok farklı işlevine de vurgu yapılarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde müze kavramı; topluma ve toplumsal gelişmeye hizmet eden, halka açık, insan ve çevresinin sosyal, kültürel, ekonomik, tarihsel vb. yaşamsal alanlarına dair materyalleri toplayan, koruyan, eldeki bilgileri paylaşan ve eğitim, kültürel etkileşim gibi amaçlarla sergileyen, kar amacı gütmeyen kurumlar şeklinde değerlendirilmektedir.

Günümüzde müzeler eğitsel yönleriyle öne çıkan kurumlar haline gelmişlerdir. Müzeler bu işlevlerini müze eğitimi kavramı çerçevesinde gerçekleştirmektedirler. Müze eğitimiyle, asıl olarak, müze kültürü oluşturmak, müze ile ilgili bireysel ve toplumsal farkındalık yaratmak amaçlanmaktadır (Karadeniz ve Okvuran, 2018).

Ülkemizde de müze eğitiminin gerekliliği ve önemi anlaşıldıkça müzelerde eğitim ve müze eğitimciliği konusundaki araştırmalar ve uygulamalar artmakta ve müzeler kendi bünyelerinde eğitim birimleri kurmaktadır. Örneğin, Mardin Müzesi ve Çorum Müzesi'nde son yıllarda müze eğitimi açısından önemli atılımlar gerçekleştirilmiştir.

Müzeler, okul eğitim programlarına paralel olarak yürütülen eğitim etkinlikleri ile öğretime olumlu katkı sağlayarak öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olmasına olanak sağlamaktadır. Kültür Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol sayesinde müzeler ve okullar arasında daha iyi bir etkileşim kurulabilmektedir.

Genel anlamda müze ortamları toplumun her kesimine hizmet veriyor olma özelliği göz önünde bulundurulduğunda eğitim içeriği anlamında farklı yaş gruplarına hitap eden eğitim etkinlikleri de geliştirilebilir. Okul programlarını destekleyici olması dışında başka etkinlikleri de içerebilir.

Disiplinler arası bir niteliğe sahip olan müze eğitimi kavramı yine disiplinler arası niteliğe sahip yaratıcı drama kavramı ile birlikte ele alınabilmektedir. Müze eğitiminde drama bütünü içinde bir parçayı oluşturur (Okvuran, 2012).

Eğitim ortamı olma işleviyle de topluma hizmet sunan müzelerde yaratıcı drama uygulamalarıyla söz konusu işlev etkili bir biçimde uygulanabilmektedir. Bu bağlamda yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimler müzelerdeki eğitim ortamına değerli bir katkı sunmaktadır denilebilir.

Müze eğitimi alanında seksenli ve doksanlı yıllarda müze ve drama eğitimleri çok az yer alırken, 2000'lerden itibaren uygulamalara paralel olarak yapılan yayınların da çoğaldığı söylenebilir. Söz konusu dönemde yaratıcı drama yöntemiyle müze eğitimlerinin yoğun bir biçimde uygulanmaya başlanmıştır. Ülkemizin ilk müzede drama çalışması 1995 yılında Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bir ritüel etkinliği olarak tasarlanıp uygulanmıştır. Daha sonra benzeri çalışmalara aynı müzede geliştirilerek uygulanmaya devam edilmiştir.

Türkiye'deki müzede drama etkinlikleri tarihine baktığımızda sırasıyla sivil toplum örgütlerinin, Ankara Üniversitesi öncülüğünde üniversitelerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Kültür Bakanlığı'nın müze eğitimi etkinliklerine katıldığı görülmektedir (Okvuran, 2012).

Müzelere olan ilgiyi artırarak müzelerin işlevlerini daha etkin bir biçimde yerine getirmelerini sağlamak amacıyla müze ortamlarındaki eğitim etkinlikleri arasında yaratıcı drama uygun bir alternatif oluşturmaktadır.

Müzelerin toplumsal kültüre katkı sağlama özellikleri göz önünde bulundurulduğunda Sosyal Bilgiler dersinin genel kazanımlarına uygun bir işlevi yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Bireyin yaşadığı toplum ve kültüre uyum sağlaması açısından özel bir öneme sahip olan Sosyal Bilgiler dersi müze ortamında yaratıcı drama yöntemiyle işlenebilmektedir. Bu bağlamda, yaratıcı drama bireyin içinde yaşadığı kültürü tanıtan ve eski yaşantıları üzerine yeni yaşantılar kurmasına olanak sağlayan işlevsel bir yöntem olarak karşımıza çıkar. Yaratıcı drama yöntemi derste kullanıldığında etkili bir öğretim yöntemi olmakta, eğitimin genel amaçlarından uyum güven, birlikte çalışma, yaratıcılık gibi özellikler kazanmasına yardımcı olmakta, öğrencilerin derse karşı heyecan duymasını sağlamaktadır (Aykaç ve Adıgüzel, 2011). Bununla birlikte, müzede yapılan yaratıcı drama çalışmaları izleyicilere farklı kültürlerle de karşılaşma ve etkileşim yaşama olanağı da sunar (Başbuğ ve Adıgüzel, 2018).

Yaratıcı drama; bir lider yönetiminde, bir olay, olgu, durumdan yola çıkılarak bir grupta ve grup katılımcılarının yaşam deneyimlerini işin içine kattıkları, oyunlar, tiyatro temrinleri, yaratıcı drama tekniklerinin de kullanıldığı canlandırma etkinlikleridir. Bu etkinlikler sırasında katılımcılardan kendiliğindenlik, -mış gibi yapmak (rol oynama) ve sürece anda dâhil olmak (şimdi ve burada olma) beklenir (Adıgüzel, 2010a). Yaratıcı drama etkileşim temelli, süreç odaklı bir yaklaşım içerir. Katılımcılar süreç içerisinde kendi doğallıkları içinde davranır.

Tanımdan da anlaşılabacağı gibi yaratıcı drama pek çok konu üzerinde çalışmaya uygun bir alandır.

Yaratıcı drama, bir yapılandırmaya göre birbirine sistematik biçimde bağlı belli aşamalara göre yürütülür. İstenilen verimin alınabilmesi için çalışmalar planlanırken katılımcıların gereksinim ve ilgileri göz önünde bulundurulur ve çoğu zaman süreç onlar için özel ve özgün olarak kurgulanır. Yaratıcı drama bir öğretim yöntemi olmasının yanında kendine özgü bileşenlere, amaçlara, ölçme ve değerlendirme yöntemlerine vd. sahip disiplinler arası bir alandır (Adıgüzel, 2010a, 2010b).

Yaratıcı drama çalışmaları, çalışmanın amacına, grubun özelliklerine göre önceden seçilecek bir mekânda gerçekleştirilebilir veya mekân çalışmaya uygun hale getirilebilir. Yaratıcı drama farklı mekânlarda gerçekleştirilen etkinliklerle o mekâna özgü niteliklere göre tasarlanıp uygulanabilir. Bu mekânlardan biri de müzelerdir.

Okuldaki öğrenme ortamı daha çok kuramsal bilgilerin aktarımına yöneliktir. Oysa okul öğrenmenin ve bilginin tek kaynağı değildir. Bu nedenle sözelimi müzeler, galeriler parklar, sanat ve kültür merkezleri gibi farklı ortamlar okulun sahip olduğu

işlevleri; hedef, içerik ve yöntemlerin oluşturulmasıyla eğitsel etkinlikleri gerçekleştirebilir (Adıgüzel, 2010a).

Yaratıcı drama disiplin boyutunun yanında yöntem boyutuyla da eğitim çalışmalarında farklı ve etkili bir alternatif olarak uygulanmaktadır. Bireylere yaparak ve yaşayarak, kalıcı ve yaratıcı öğrenme olanağı sunmaktadır. Buna ek olarak, yaratıcı drama yaşantı odaklı bir çalışma süreci içerdiği için öğrenilen bilgilerin kalıcılığı klasik yöntemlere göre daha yüksek olmaktadır (Başbuğ, 2017).

Yaratıcı drama kavramı literatürde Dramatik Eğitim, Eğitimde Drama, Eğitsel Drama, Eğitici Drama, Oyun ve Tiyatro Pedagojisi gibi aynı ve benzer süreçleri tanımlayan kavramlarla da karşımıza çıkabilmektedir.

Günümüz eğitim anlayışında bireyin eğitsel süreçlere aktif katılımı, eğitimde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için doğru bir yol olarak kabul edilmektedir. Yaratıcı drama bir yöntem veya bir disiplin olarak bireyin eğitime aktif katılımını sağlayan en etkili ve uygun alternatiflerden biridir. Bilginin yaşamda kullanılması eğitimde dramanın asıl amacıdır (Vural ve Somers, 2012).

Eğitimde drama, bir konunun drama yolu ile işlenmesidir. Yaratıcı drama herhangi bir eğitim/öğretim süreci içerisinde yöntem olarak kullanıldığında; bir kavramın, bir ders konusunun veya bir metnin daha iyi anlaşılması ve konunun içselleştirilerek öğrenilmesi hedeflenir. Süreç içerisinde katılımcıların aktif olarak rol almaları toplumsallaşmayı da desteklemekte, edinilmesi istenen bilgilerin yaşayarak öğrenilmesini olanaklı kılmaktadır (Aykaç, 2009).

Eğitimde dramayı kullanmanın amaçlarından en önemlileri; duyguların sağlıklı bir biçimde dışa vurulmasını sağlamak, çocuğun yaratıcı hayal gücünü geliştirmek, çocuğa bağımsız düşünebilme ve ifade etme şansı vermek, çocuğun sosyal farkındalığını ve işbirliği bilincini geliştirmektir (Sağlam, 2003).

Bu bağlamda Ankara'da hizmet vermekte olan Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde yapılacak olan yaratıcı drama etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?, sorusu bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Alan Araştırmaları

Bu bölümde araştırmanın müze eğitimi ve sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılması ile Roman çocukların eğitimi ile ilgili bazı alan çalışmalarına yer verilmiştir.

Aykaç'ın (2008) "Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli yüksek lisans tez çalışmasında; ilkököl 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesinin öğrenci başarısına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının öğrencilerin akademik başarıları üzerinde kayda değer katkıları olduğu görülmüştür.

Kök'ün (2010) "İlköğretim Okulları Görsel Sanatlar Dersinde Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Yaratıcı Drama Uygulamaları ve Öğrenci Görüşleri" isimli yüksek lisans tez çalışmasında; yaratıcı dramanın derste yöntem olarak kullanılmasının öğrencilerin müze ve müze eğitimi ile ilgili görüşlerine etkileri araştırılmış ve öğrencilerin müze algıları ile ilgili olumlu bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Taban'ın (2010) "Roman Öğrencilerin Eğitime Erişimleri (Fatih İlçesi Örneği)" isimli yüksek lisans tez çalışmasında; aynı okulda okuyan Roman ve Roman olmayan öğrencilerin durumları öğretmen görüşleri alınarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda, Roman öğrencilerin öne çıkan olumlu (kendini tanıma, sosyal faaliyete katılım, iletişim becerileri) özelliklerinin, Roman olmayan öğrencilerin öne çıkan olumsuz özellikleriyle aynı olduğu; Roman olmayan öğrencilerin öne çıkan olumlu (okul kültürü, takım çalışması, verimli ders çalışma) özelliklerinin Roman öğrencilerin öne çıkan olumsuz özellikleriyle aynı düzeyde olduğu görülmüştür.

Naycı'nın (2011) "İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi" isimli yüksek lisans tez çalışmasında; 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının öğrenci başarıları üzerindeki etkileri araştırılmış ve araştırma sonucunda öğrenci başarısının anlamlı düzeyde arttığı görülmüştür.

Kabaklı'nın (2013) "Barbaros ve Yeni Sahra Roman Çocuklarının Okullaşma Süreci: Ebeveyn Görüşleri" isimli yüksek lisans tez çalışmasında; Roman çocuklarının okullaşma sürecinin ebeveyn görüşlerine dayandırılarak ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, barınma, istihdam ve ekonomik temelli problemlerin ebeveynlerin okullaşma ile ilgili görüşlerinde etkili olduğu, ilköğretim sonrası okula devamın çocuğun tercihlerine bağlı olduğu ve yoksulluk, akademik başarı düşüklüğü, rol modelinin olmayışı ve serbest yaşam tarzı sebebiyle liseye devam etmenin tercih edilmediği görülmüştür.

Zengin'in (2014) "Yöntem Olarak Yaratıcı Drama Kullanımının İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi" isimli yüksek lisans tezinde;

yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının ilkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı etkinliklerin geleneksel yöntemlere göre daha etkili olduğu ve yaratıcı dramanın değer öğretiminde başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Uygungül'ün (2016) “Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Öğrenme Stilllerine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Kalıcılığına Etkisi” isimli yüksek lisans tezinde; ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin etkisi araştırılmıştır. Araştırmada, yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının belirlenen hedeflere ulaşılmasında etkili olduğu görülmüştür.

Başbuğ'un (2017) “Müzedeki Yaratıcı Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersindeki Öğrencilerin Başarısına Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; sosyal bilgiler dersinin müzede yaratıcı drama yöntemiyle uygulanmasının öğrenci başarısına etkisi araştırılmıştır. Yaratıcı dramanın müzede kullanımının öğrenci başarısını anlamlı derecede artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sarı'nın (2017) “İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Öğretimin Kalıcılığına Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılmasının etkililiği araştırılmış ve yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde yöntem olarak kullanılmasının olumlu etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akdeniz'in (2019) “Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Hayal Gücüne Yönelik Bir Eylem Araştırması” isimli yüksek lisans tez çalışmasında; yaratıcı dramanın sosyal bilgiler dersinde kullanımının hayal gücüne olan etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, yaratıcı dramanın öğrencilerin hayal güçlerini kullanmalarına katkı sağladığı ve öğrenme sürecini olumlu etkilediği görülmüştür.

Akyalçın'ın (2019) “Müze Eğitiminin Sanat Kültürümüze ve Yaratıcılık Anlayışına Katkıları” isimli yüksek lisans tezinde; müze eğitiminin sanata ve yaratıcılığa ek olarak topluma, kültüre ve eğitime olan katkılarını ortaya çıkarmak amaçlanmış, söz konusu ilişkiler açıklanmıştır.

Yapılan araştırmalar yaratıcı drama yöntemi kullanılarak işlenen sosyal bilgiler dersinin öğrenci başarısını olumlu yönde değiştirdiğini; müzede yapılan çalışmaların ise öğrencilerin müze algılarını olumlu yönde değiştirdiğini göstermektedir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan drama etkinlikleri ile ilgili öğrenci görüşlerini incelemektir.

Çalışmanın Alt Amaçları

Genel amaç doğrultusunda Araştırmaya katılan öğrencilerin Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde yaratıcı drama etkinlikleri yoluyla,

1. Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde ilköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültür ve Miras öğrenme alanında yer alan kazanımlara ulaşılması için yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanan etkinlik planlarının içeriği ne olmalıdır?
2. Meslekler hakkında öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Çeşitli dönemlerde günlük yaşamda kullanılan nesneler hakkında öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Çeşitli dönemlere ait oyun ve oyuncaklarla ilgili öğrenci görüşleri nelerdir?
5. Yaratıcı drama yoluyla gerçekleştirilen müze eğitimi katılımcılarına ilişkin gözlem sonuçları nelerdir? , sorularına cevap alınması hedeflenmektedir.

Önem

Bu çalışmada gerçekleştirilen Ankara Rahmi M. Koç Müzesi yaratıcı drama eğitim etkinliğinin dezavantajlı grup olarak Roman öğrenciler ile sosyal bilgiler derslerinde ve diğer müzelerde uygulanacak yaratıcı drama etkinlikleri için yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu sayede hem yaratıcı drama hem de müze alanında katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Sayıtlar

Çalışma için literatür taraması yapılmış ve elde edilen tüm veriler doğru kabul edilmiştir.

Sınırlılıklar

Çalışma sadece ilkokul 4. sınıf öğrencileri ile Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde yapılacak olan yaratıcı drama etkinliklerinin örnek uygulamasıyla sınırlıdır.

Tanımlar

Müze Eğitimi

Müze eğitimi; müze tüketicisi ve müze koleksiyonu arasında etkileşimi sağlamak amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar bütünüdür (Tezcan ve Ödekan, 2006).

Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama; bir lider yönetiminde, bir olay, olgu, durumdan yola çıkılarak bir grupla ve grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkılarak, grup katılımcılarının yaşam deneyimlerini işin içine kattıkları, oyunlar, tiyatro temrinleri, yaratıcı drama tekniklerinin de kullanıldığı canlandırma etkinlikleridir. Bu etkinlikler sırasında katılımcılardan kendiliğindenlik, -mış gibi yapmak (rol oynama) ve sürece anda dâhil olmak (şimdi ve burada olma) beklenir (Adıgüzel, 2010a). Yaratıcı drama etkileşim temelli, süreç odaklı bir yaklaşım içerir. Katılımcılar süreç içerisinde kendi doğallıkları içinde davranır.

Müzedeki Drama

Müzedeki drama; yaratıcı drama yoluyla nesnelerin ve koleksiyonların katılımcıların yaşam deneyimlerine dayalı olarak özgün biçimde tekrar yorumlanmasıdır (Okvuran, 2012).

Sosyal Bilgiler

“Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgileri konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleşmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki

 evresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu  ėretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir.” (MEB, 2005)

Dezavantajlı Gruplar

Toplumun genelinin ulaşabildiği olanaklardan yoksun kalmış veya bırakılmış olan bireylerin oluşturduğu grupları anlatmak için kullanılmaktadır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi kapsamında yapılacak çalışmalar anlatılmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanındaki kazanımlara yönelik hazırlanan drama etkinlikleri ile ilgili öğrenci görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Bu çalışma nitel araştırma modelinde tasarlanmış ve betimsel yöntem izlenerek sunulmuştur.

Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2016)' e göre; “Nitel araştırmacılar, belli bir konu ile ilgili araştırma yaparken o konunun “ne kadar” ya da “ne kadar iyi” olduğunu öğrenmekten çok daha geniş bir bakış açısı elde etmek isterler. Örneğin bir dersin nasıl öğretildiği, bu ders için nasıl hazırlandığı, öğrencilerin neler yaptıkları, ne tür etkinliklerin işe koşulduğu, öğrenme sürecini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörlerin neler olduğu araştırılır”.

Nitel araştırmalarda araştırmacının, çalışma grubunu doğal ortamlarında müdahale etmeden gözlemleyerek durumun olduğu şekliyle koyması amaçlanır. Elde edilen tüm veriler önemsenir. Sürece odaklanılarak davranışların neden ve nasıl ortaya çıktığı anlaşılmak istenir. Katılımcılar öznel tutum ve davranışları araştırmacının bakış açısıyla anlamlandırılmaya çalışılır. Veriler, tümevarım yöntemiyle sentezlenerek betimsel bir biçimde yorumlanır. Betimlemeler doğal ortamda gerçekleştiği şekliyle kayıt altına alınır. Ortamın doğru bir şekilde özellikleriyle anlaşılabilmesi için veriler detaylarıyla paylaşılır. Nitel araştırmalarda veriler gözlem, görüşme gibi kaynaklardan elde edilerek kodlanır ve bu kodlara dayanılarak bulgulara ulaşılır. Veri analizi genellikle içerik analiziyle düzenlenir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Bu bağlamda, çalışma grubunun özellikleri göz önünde bulundurularak uygulama oturumları yeniden planlanmış; öğrenci tutum ve davranışları ele alınarak süreci etkileyen faktörler bağlamında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada gerçekleştirilen uygulama

çerçevesinde ortaya çıkan durumların niteliğine dair çalışma grubunun özellikleri de göz önüne alınarak yorumlar yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda Ankara ili Altındağ ilçesinde bir devlet ilkokulunda 4.sınıfta okuyan 21 Roman öğrenci yer almaktadır. Araştırma süresince yapılan çalışmalara düzenli olarak 12 öğrenci devam etmiştir. Bu öğrencilerin örgün öğretim dönemi içerisinde derslere düzenli olarak devam etmedikleri, akademik başarılarının düşük olduğu öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Çalışma grubuna müze eğitim uzmanı ve öğretmenlerin talebiyle sözü edilen öğrencilerin dâhil edilme sebebi; okula devam konusunda motivasyonlarının düşük olması, sosyoekonomik düzeyi düşük dezavantajlı bir bölgede yaşıyor olmaları, okula devam etmeleri konusunda aileleri tarafından desteklenmemeleridir. Çalışma grubuna dâhil olan öğrenciler gönüllü olarak katılım göstermişlerdir.

Araştırmanın amacı belirlendikten sonra kazanımlara uygun olarak hangi müzelerde çalışılabileceği araştırılmış ve çalışmanın Çengelhan Rahmi M. Koç Müzesi'nde yapılmasına karar verilmiştir.

Çalışmanın yapılacağı müzeye karar verildikten sonra çalışma grubunu belirlemek üzere Çengelhan Rahmi M. Koç Müzesi'nde görev yapmakta olan bir müze eğitim uzmanı ile görüşülmüştür. Uzmanla yapılan ilk görüşmede, müzeye pek çok okulun ziyarete geldiği ve çalışma için çok fazla seçeneğin olabileceği, hazırlanan her atölyenin farklı bir grupla uygulanabileceği konularında fikir alışverişinde bulunulmuştur. Bununla birlikte araştırmacı, uzman tarafından müzeye gelen öğrenci gruplarıyla çalışmanın belirli riskler içerdiği konusunda uyarılmış, müze eğitiminde yaşanan aksaklıkların araştırmanın uygulanmasını zorlaştırabileceği belirtilmiştir. Okulların genel olarak birkaç sınıfla müze ziyaretine geldikleri, bu bağlamda gelen gruplardan sadece bir sınıfla çalışmanın mümkün olmayabileceği, okulların gezi randevularına sadık olmayabilecekleri, bu nedenle çalışmanın aksama riskinin yüksek olduğu ve istenildiği gibi çalışma ortamı sağlanamayabileceği belirtilmiştir. Araştırmacıya, çalışılacak grup seçenekleri arasında müzenin kardeş okul öğrencilerinin de olduğu söylenerek ve uzman tarafından söz konusu öğrencilerle çalışılması yönünde öneride bulunulmuştur. Sözü edilen öğrencilerin, yapılacak çalışmada belirlenen

programa uyum konusunda bir sorun yaşanma ihtimalinin düşük olması nedeniyle, planlanan çalışma için en uygun seçenek olabileceği belirtilmiştir.

Kardeş okul öğrencilerinin müzeye yakın bir ilköğretim okulunun öğrencileri oldukları, sosyokültürel ekonomik altyapısı düşük olan ailelerin çocukları oldukları belirtilmiştir. Sözü edilen grup üyelerinin dezavantajlı olduklarından ve akademik başarılarının çok düşük olduğundan, okula devam sorunu yaşamalarına rağmen okulla bağlarının tamamen kopmaması için okulun yöneticileri ve öğretmenleri tarafından bu durumun hoş görüldüğünden, öğretmenlerin çocukları okulda tutmak için çok çaba sarf ettiklerinden söz edilmiştir. Bununla birlikte, uzman tarafından öğrencilerin iletişim becerilerinin, hayatta kalma becerilerinin gelişmiş olduğu görüşü paylaşılmıştır. Araştırmacı, çalışmalar sırasında birbirleriyle yaşayacakları sorunların kavga vb. gibi durumlara sebep olabileceği konusunda uyarılmıştır. Öğretmenlerin ve uzmanın çalışmalar sırasında araştırmacıya yardımcı olabilecekleri söylenmiştir.

Okulda iki dördüncü sınıf olduğu, her iki sınıfla çalışmanın hem eşitlik açısından önemli olduğu hem de iki sınıfın mevcudunu oluşturan toplam 25 öğrenciden yaklaşık 12'sinin bütün çalışmalara katılmasının ihtimal dâhilinde olduğu, arzu edilen yeterli katılımcı sayısına yakın bir sayının bu şekilde oluşturulabileceği konusunda araştırmacıya tavsiyede bulunulmuştur.

14 Mayıs 2019 tarihinde okula giderek sınıf öğretmenleriyle ve öğrencileriyle tanışılmıştır. Öğrencilerin araştırmacıyla kolay iletişim kurdukları gözlemlenmiştir.

Öğrencilere yapılacak çalışma hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Yapılması planlanan çalışmayla ilgili öğrencilerin meraklı bir tutum izledikleri ve sorular sordukları gözlemlenmiştir. Öğrencilere çalışmanın bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirileceği anlatılmıştır. Çalışmanın müzede yapılacağı, her bir öğrencinin bir günlüğü olacağı ve her çalışmanın sonunda o günlüğe yapılan çalışmayla ilgili, o günkü çalışmaya dair neler yaşadıkları, neler öğrendikleri ve neler hissettiklerini yazmalarının istenileceği anlatılmıştır. Tüm çalışmaların sonunda çalışmaya katılan tüm öğrencilerle özel olarak görüşme yapılacağı söylenmiştir.

Okul tam zamanlıdır. Öğrencilerle öğlen arasından sonraki ilk derste görüşülmüştür. Bazı öğrencilerin öğleden sonra okula dönmedikleri belirtilmiştir. İki sınıfın mevcudu toplam 25 kişi olmasına rağmen tanışılan öğrenci sayısı 15'tir.

Araştırmacıya sınıf öğretmenleri tarafından zaman zaman derste drama uygulamaları yaptıkları anlatılmıştır. Sözü edilen sınıf içi drama çalışmalarının nitelikleri ile ilgili bilgi alınmamış, verilen bilgiler ışığında öğrencilerin drama çalışmalarının nasıl

yapılmakta olduğuyla ilgili hazır bulunuşluklarının olduğu varsayılmıştır; bu nedenle müze öncesi uygulama çalışmaları yapılmamış, çalışmalar sırasında bu durumun olumsuz etkileri açığa çıkmıştır. Bununla birlikte araştırmacı, uzman ile yaptığı görüşmeler sırasında öğrencilerin müzede drama çalışmaları yaptıkları yönünde bir izlenim edinmiştir. Bu bağlamda çalışılacak öğrencilerin hem drama hem de müzede drama etkinliklerine aşına oldukları varsayımıyla atölyeler hazırlanmıştır.

Araştırmacı, sınıf ortamı dışında, çalışma yapılacak sınıf öğretmeniyle yaptığı görüşmede öğrencilerin okula devamsızlığının çok ciddi boyutta olduğu, okulda öğrenciye öğretilen bilgilerin öğrencinin ev ortamı özellikleri nedeniyle kaybedildiği, ailelerin ilgisizliği ve sosyokültürel yapıları sebebiyle öğrencilerin okulla olan bağının daha da zayıfladığı konusunda bilgilendirilmiştir.

Öğretmenlerle birlikte yapılacak çalışmanın takvimi belirlenmiştir. Çalışmaların 16-28 Mayıs 2019 tarihleri arasında dört oturumda tamamlanması kararlaştırılmıştır.

Romanlar, tüm dünyada dezavantajlı etnik gruplardan biri olarak kabul edilmekte; diğer dezavantajlı gruplar gibi sosyal ve kültürel dışlanmanın yanında ekonomik ve hukuksal olarak da eşitsiz bir muameleyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bunun yanında Romanlar, diğer dezavantajlı gruplar tarafından da sosyal dışlanmaya maruz bırakılmakta ve bu yönleriyle de diğer dezavantajlı gruplardan ayrılmaktadırlar (Çetin, 2017). Romanların sosyal olarak dışlanmalarında onlara karşı olan önyargılar da etkili olmaktadır. Örneğin, Roman sözü toplumda “suç” ile birlikte anılabilmektedir. Ancak, bunu kanıtlayan bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır (Yıldız, 2011).

Romanlar genel olarak az çocuklu ve geniş aile yapısını benimsemiştir. Bu tercihlerinde kültürel özelliklerin yanında yoksulluk da etkili olmaktadır. Ekonomide ve teknolojide değişen şartlara paralel olarak işgücü olarak çalışabilecekleri niteliksiz işler azaldığından toplum içindeki durumları daha da olumsuz hale gelmiştir. İş olanaklarının azalması yoksulluğu da artırmaktadır. Bununla birlikte, Romanların günlük veya mevsimlik işlerde çalışmayı tercih etmemeleri, günübirlik yaşamaları, rahat yaşamaları, düzenli işlerde çalışmayı tercih etmemeleri de sözü edilen sosyoekonomik durumu beslemektedir. Türkiye’de yaşayan Romanlar hem yoksulluk hem de sosyoekonomik yoksunluğu bir arada yaşamakta, sözü edilen yaşam şartları içerisinde büyüyen Roman çocukları üzerinde de bu durumun olumsuz etkileri gözlemlenmektedir (Koca, Avcı, 2017). Bu bağlamda, sözü edilen kültürel yapı içinde büyüyen çocukların belli bir düzen ve disiplin gerektiren eğitim-okul faaliyetlerine önem vermeleri gerektiği bilgisinden yoksun kaldıkları düşünülebilir.

Yoksulluğun etkisiyle Roman kültüründe çocukların ailelere ekonomik destek sağlamaları beklenmekte, bu durum çocukların işgücü olarak görülmesi sonucunu doğurmaktadır.

Yoksul Roman aileleri için eğitimin ekonomik yönü ağırdır ve eğitim masraflarını karşılamak zordur. Bununla birlikte, alınan eğitimin sonuçlarının kısa süre görülebilmesi ailelerin eğitime sıcak bakmamalarına neden olmaktadır. Dolayısıyla çocukların okul kültürü önemsenmez. Bununla birlikte, bazı Roman aileler çocuklarının yoksulluktan kurtulmaları, kendi kendine yetebilmeleri vb. için okulu önemserler ancak sorunlarla ilgili eğitim birimlerine ulaşamamaktadırlar (Suntekin, 2008). Kaldı ki okuma gayreti içinde olanların da okulda öğretmenleri ve arkadaşları tarafından sosyal dışlanmaya maruz kalmaları nedeniyle okulu terk etmektedirler.

Roman çocukların okul terk oranı yüksektir. Roman çocuklarının okula devam oranları diğer gruplarla karşılaştırıldığında en düşük seviyededir (MRG, 2017). Okula gidenler de sınıflarında geri kalmaktadırlar; üçüncü, dördüncü sınıfa gelmiş çocukların okuma yazma bilmedikleri görülür (Akkan vd. akt. Taban, 2010). Dolayısıyla, okula devamsızlık, aile desteğinin olmaması gibi sebeplerden Roman çocukları ilköğretim son sınıf öğrencisi olsalar bile okuma yazma düzeyinde düşüklük, kavram bilgilerinin eksikliği gibi sorunlarla mezun olabilmektedirler.

Verilerin Toplanması

Araştırmada belirlenen sosyal bilgiler dersi hedeflerine müzede yaratıcı drama yöntemi ile ulaşılma düzeyini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen aşağıdaki veri toplama araçları kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Yapılandırılmış öğrenci günlükleri, araştırmada gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin her çalışmadan sonra öğrencilerden öğrendiklerini, yaşadıklarını ve hissettiklerini belirleyebilmek için günlük tutmaları istenmiştir.

Öğrenci görüşme formu, araştırma kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerden sonra öğrencilerle okullarında bireysel olarak görüşülmüş ve gözlem formundaki sorulara verdikleri cevaplar araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. Öğrenci Görüşme Formu Ek2’de sunulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır. İçerik analizi, “Belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik” olarak tanımlanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

“İçerik analizi, metin ve metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır.” (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Rahmi M. Koç Müzesi'nde gerçekleştirilen araştırma ile ilkökul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi Kültür ve Miras ünitesinin “Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir”, “Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır”, kazanımlarına yaratıcı drama yöntemi kullanılarak ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaçla, Roman çocuklarının devam ettiği bir ilkökulun 4. Sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Çalışma grubu, sosyoekonomik düzeyi düşük çevrede yaşamaları, akademik bilgi düzeylerinin düşüklüğü vb. olumsuz özelliklere sahip dezavantajlı öğrencilerden oluşmaktadır. Gerçekleştirilen araştırma ile ilgili bulgular aşağıda paylaşılmaktadır.

Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültür ve Miras Öğrenme Alanında Yer Alan Kazanımlara Ulaşılması İçin Yaratıcı Drama Yöntemi ile Hazırlanan Etkinlik Planlarının İçeriği Ne Olmalıdır?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yaratıcı drama etkinlik planlarının çalışma grubunun özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanması gerektiği bilinmektedir (Başbuğ ve Aykaç, 2012; Akt. Başbuğ ve Adıgüzel, 2019). Yaratıcı drama oturum planları hazırlanırken 5N1K kurallarına göre hareket edilmesi; buna göre oturum planlarının içeriğinden önce çalışılacak grubun özelliklerine uygun bir içerik oluşturulmasına öncelik verilmesi gerekmektedir.

Ankara Rahmi M. Koç Müzesi'nde ele alınan kazanımlara uygun yaratıcı drama program içeriğinin müzede çalışılabilecek alanlara göre hazırlanması gerekmektedir. Bu bağlamda, eski mesleklerle ilgili olarak düzenlenmiş, eski günlük yaşamda kullanılan nesnelerin ve oyuncak koleksiyonlarının sergilendiği alanlarda sergilenen koleksiyonlar ile etkinlik içeriği hazırlanmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Çalışma grubunu oluşturan öğrencilere görüşmeler sırasında, hem uygulama ile hem de daha önce müzede yaptıkları çalışmalarla ilgili sorular yöneltilmiştir. Verilen bazı

cevaplar ışığında yaratıcı drama uygulamalarının ne tür etkinlikler içermesi gerektiğine dair fikir edinilebileceği düşünülmektedir.

Görüşmeler sırasında katılımcılardan daha önce müzede müze eğitimi uzmanı ile yaptıkları çalışmalarla, araştırmacı ile yaptıkları çalışmaları karşılaştırmaları; çalışmalar arasında farklılıklar olup olmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcılara, yapılan müze etkinliğinin kazandırdıkları ve bazı derslerin müzede yapılması ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Katılımcıların, “Daha önce müzede ne tür çalışmalar yaptınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K10: Yapıştırma, boyama.

K12: (X) öğretmen bize bir şeyler yaptırdı. Bir tanesini kendisi yaptı, biz ondan bakarak yaptık. Ondan sonra araç yaptık, boyadık.

K14: Mesela, şey yapmıştık, neydi. Hatırlamıyorum. Gemi yapmıştık ya, onun üzerini süslemiştik öğretmenim. Ondan sonra müzeyi gezdik.

K15: Mesela, başta kâğıtlara şekil verip kestik. Şekiller çıkardık. Ondan sonra giderken bibloların şekillerine karar verdik. Sonra boyamalar yaptık; kuru boya, pastel boya, düz boya, onları yaptık. Sonra desen... Sonra işte öğretmenim sonra kâğıtlarda ışık vuruluyormuş gibi, nasıl olduğunu gördük.

K18: Öğretmenim, biz origami yapmıştık. Sonra bir de ebru yapmıştık öğretmenim, el sanatı. Öbürlerini anlatamıyorum.

Öğrencilerin, “Daha önce müzede yapmış olduğunuz çalışmalarla, birlikte yaptığımız çalışmalar arasındaki farklar nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K2: Oradaki fark, gemi yaptık, hani böyle bir şey katlıyorduk öğretmenim, kesiyorduk. Burada da öğretmenim eski oyunlar şeyler gördük öğretmenim.

K9: Siz gelmeden önce (X) öğretmen bize kâğıtlardan gemi yapmayı öğretmişti, kartlı şeyler öğretmişti, öyle yapmıştı, bir sürü şey öğretmişti bize. Bizimki atölye (uygulama), oyuncaklara baktık, sergiledik, onun yapılışını gösterdik.

K10: Sizinkisi öğretmenim, oyun oynadık, onların ismini, boyama yaptık, onunkisi de öğretmenim biz hep şeye gidiyorduk... Neydi oranın adı... Hani öğretmenim çalışma yaptığımız yer vardı ya... Hep atölyeye gidiyorduk. Aşağıya indirmiştiniz bizi yuvarlak yaptırmıştınız, yer kapmaca oynadık, isim yazdık, farklı, değişik değişik şeyler yazdık, siz bize eskileri hatırlattınız, (X) öğretmenimiz bize yeni şeyleri anlatmıştı.

K15: Sizinkisi oyunlarla anlatılıyor. Ama (X) öğretmeninkisi de çalışmalarla anlatılıyor.

K16: Yaptıklarımızın... O zaman daha uzun sürüyordu... Onun dışında bir şey yok.

K18: Öğretmenim, bizi orada işte şeyleri öğrenmek isti- Öğretici olması öğretmenim... Sizle burada öğretmenim işte dersimizle ilgili yapmak istiyordunuz. Aradaki fark bu öğretmenim... Mesela, öğretmenim (sizinle) oyun oynadık. (X) öğretmenle hiç oyun oynamadıydık öğretmenim. Sadece çalışma yapmıştık, aradaki fark bu olabilir.

K20: Öğretmenim, hiçbir fark yok. Öğretmenim, aynı.

K21: Daha önce müzede gemi falan yapıyorduk, sizle beraber de yapboz birleştiriyoruz, oyunlar oynuyoruz. Bence çok bir fark yok ama eğlence açısından... Bence bir şey yapmak zor olabiliyor, insan sıkılabiliyor. Ama yapboz birleştirirken insan eğleniyor.

Öğrencilerin “Başka derslerin de müzede yapılacağını söyleseler ne hissedersin?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K3: Başka derslerde... Öğretmenim iyi hissedirim öğretmenim. Mesela, burada öğrendiğimiz şeyi orada da öğreniyoruz mesela... (Okulda da müzede de) Aynı şekilde (öğreniyoruz)... Burada dersi öğretmenim mesela matematikte öğretmenim bölme çalışıyoruz mesela öğretmenim... Derste öğretmenim mesela, illeyle ölçüyoruz öğretmenim dersimizde... (Ama) Matematik dersi müzede yapılmaz öğretmenim... Olmaz öğretmenim matematik dersi yapılmaz.

K10: Çok iyi hissedirim, çok sevinirim. Çünkü öğretmenim müze çok eğlenceli bir yer. Ama burası sadece okul, sadece drama salonumuz var. Bir de dışarısı.

K12: Aynısı gibi etkinlikler (iyi olur). Çünkü öğretmenim, etkinlikleri yapıyoruz aklımızda kalıyor. Öğreniyoz, ondan sonra o gün belki burada oynayacağız.

K14: İyi hissedirim, zevkli hissedirim kendimi. Çünkü öğretmenim... Çünkü öğretmenim (X) öğretmenle gemi yaptık. Ben aslında gemi yapmayı bilmiyordum öğretmenim. Orada güzel olmuştu. Başka etkinliklerde gelirse öğretmenim çok güzel olur.

K15: Kötü hissedirim, çünkü öğretmenim siz bu sefer hem ders hem de müzede çalışmak zor gelir. Ama bir açıdan da güzel olur. Ama öğretmenim bu sefer de bazı öğretmenimiz başka bir yere atanmak zorunda kalır, ondan ayrı kalırız... (Eğer, öğretmenler başka bir okula gitmek zorunda kalmazsa) Ben sevinirim. Hem öğretmenim yanımda hem de siz yanımdasınız, ders işliyoruz. Çok güzel olur.

K16: Hem kötü hem iyi. İyi tarafı, oyun oynuyoruz, vakit geçiriyoruz, öğreniyoruz.

K20: İyi (olur) öğretmenim... (Çünkü) Benim bilmediğim gemiyi müze öğretti. Benim bilmediğim uçağı müze öğretti. Benim bilmediğim boyamayı yine müze öğretti. Öğretmenim müzeyi çok seviyorum.

K21: Güzel hissedirim, hem okulda yaparız hem müzede. Bilmiyorum, eğlenceli olur.

Öğrencilerin görüşme sırasında verdikleri yanıtlar bağlamında değerlendirildiğinde; daha önce müzede herhangi bir yaratıcı drama etkinliğine katılmadıkları, müze eğitimi çerçevesinde yaptıkları etkinliklerin el becerilerini

geliştirme ve ürün elde etmeye dönük faaliyetler olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin yapılan uygulamayı ise oyun ve canlandırma çerçevesinde değerlendirdikleri görülmektedir. Bununla birlikte, verilen yanıtlardan yola çıkılarak müzede yapılacak yaratıcı drama uygulamalarının ürün elde etmeye yönelik faaliyetler içermesinin öğrencilerin derse katılımı ile ilgili motivasyonunu artırıcı etkide bulunabileceği; akademik yönden başarısız öğrencilerin dahi derse ilgi göstermeleri ile ilgili olumlu etki yaratabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların tamamı müzeyi eğitici bulmakta, müzeye ve müze eğitimine olumlu bakmaktadır. Bununla birlikte, yapılan uygulamanın öğretici etkileriyle ilgili tüm katılımcıların olumlu yanıt vermedikleri görülmektedir. Katılımcıların müzenin bir okul ortamına dönüşmesiyle ilgili görüşlerinin olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bir veya daha fazla dersin yalnızca müze ortamında yaratıcı drama yöntemiyle işlenecek şekilde planlanabilmesinin mümkün olduğu düşünülmektedir.

Meslekler Hakkında Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Uygulamada kültürel miras kapsamında eski mesleklerle ilgili etkinliklere yer verilmiştir. Öğrencilerin mesleklerdeki değişime tanıklık etmeleri amacıyla bazı etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, Müzenin eski meslek biblolarının sergilendiği alanda ve Esnaf Sokağı bölümünde çalışılmıştır. Meslekler konusu ilk oturumda ele alınmıştır.

Araştırmanın ilk günü öğrencilerle müze önünde buluşulmuştur. Sıra halinde müze önünde bekleyen öğrencilerle çalışma öncesi müze kuralları ile ilgili yapılan konuşma esnasında sıranın sonlarında duran bazı katılımcıların ilgisiz oldukları ve arkalarını dönmüş oldukları görülmüştür. Sözü edilen katılımcıların yanına gidildiğinde müze binasının yakınında duran polisleri izledikleri ve onlar hakkında konuştukları anlaşılmıştır. Katılımcıların konuşmalarından polislere hayranlık duydukları sonucu çıkarılmıştır.

Araştırmanın başlangıç etkinlikleri kapsamında öğrencilerden büyüdüklerinde yapmak istedikleri mesleklerin ne olduğunu söylemeleri istenmiştir. Öğrencilerin yapmak istedikleri meslekler ile ilgili ifadeleri aşağıdadır:

- (K1; K10; K13; K16): Polis olmak istiyorum.
(K2): Özel kuvvet olmak istiyorum.
(K3): İngilizce öğretmeni olmak istiyorum.
(K4; K5; K17): Yunus polis olmak istiyorum
(K6; K8; K20; K21): Öğretmen olmak istiyorum.
(K7): Pilot olmak istiyorum.
(K9): Savcı olmak istiyorum.
(K11; K14): Doktor olmak istiyorum.
(K12): Hâkim ya da savcı olmak istiyorum.
(K15): Psikoloji doktoru ve veteriner olmak istiyorum.
(K18): Futbolcu olmak istiyorum.
(K19): Şarkıcı olmak istiyorum.

Katılımcıların üçte birinden fazlasının polis olmak istemesinin dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Polislik mesleğini seçmek isteyenlerin çoğunu yukarıda da anlatılan, polis hayranı olduğu söylenen katılımcılar oluşturmaktadır.

Konuyla ilgili literatür taraması yapıldığında; Genç, Taylan ve Barış'ın (2015) çalışmasında benzer bir sonuçla karşılaşıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan Roman çocuklarının üçte birinden fazlası büyüdüklerinde jandarma veya polis olmak istediklerini söylemişler; sözü edilen meslek grubu mensuplarının insanları korumasını, insanlara yardım etmesini ve kavgaları ayırmasını sebep olarak göstermişlerdir.

Meslek bibloları ile ilgili yapılan etkinlikler ile öğrencilerin eski mesleklerin neler olduğuna dair fikir edinmeleri hedeflenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerden eski meslek listeleri hazırlamaları istenmiştir. Grupların yazdıkları meslekler:

(Birinci grup): Mısırcı, elmacı, elma şekerci, şerbetçi, biberici, ayakkabı boyacısı, terzi, ekmekçi, sakal tıraşı, dönerci, süpürgeci, kemancı, saatçi, fotoğrafçı, oduncu, tabakçı, sazıcı.

(İkinci grup): Kasap, terzi, marangoz, elma şekerci, çaycı, demirci, macuncu, simitçi, köfteci, pazarcı, biberici, dönerci, hamamcı, süpürgeci, şarkıcı, tavşancı, fotoğrafçı, pideci, kuaförcü, kemancı, sosçu.

(Üçüncü grup): Çiçekçi, marangoz, çalgıcı, kasapçı, dönerci, kahveci, hamamcı, şoför, demirci, kahveci, çaycı, kap kakak, manavcı, ekmekçi, tamirci, pilavcı.

(Dördüncü grup): Boyacı, marangoz, şarkıcı, sumakçı, fasulyeci, etçi, çiçekçi, dönerci, terzi, macuncu, şekerci, postacı, şerbetçi, mısırcı, dondurmacı, hamamcı, demirci.

(Beşinci grup): Ayakkabıcı, demirci, oduncu, şarkıcı, ayakkabı boyacısı, mısırcı, ekmekçi, terzi, boya.

Katılımcıların meslekleri tanımlarken seçtikleri bazı sözcüklerin doğru ifade edilmediği; “hamamcı, tavşancı, kuaförcü, manavcı, sumakçı, etçi, terzici” gibi ifadeler kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu farklılığın katılımcıların kültürel altyapılarından ve akademik eğitime yeterince adapte olamayarak yeterli kavram bilgisi edinememiş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tüm gruplar meslek listelerini hazırladıktan sonra yazılanlar sırayla sesli olarak okunmuştur. Etkinlik sonunda katılımcılara geçmişteki mesleklerin hangi sebeplerle değişmiş olabileceği sorulmuştur. Soruya sadece dört katılımcı cevap vermiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir:

(K15; K20): Teknoloji

(K14): Eskiden insanların bu kadar parası yoktu, o yüzden

(K7): Sıkılmışlardır.

Mesleklerin değişimi konusunda “fikir sahibi olan katılımcı sayısının çok az olması” şaşırtıcı bulunmuştur. Bununla birlikte, uygulama sürecinin tümü göz önünde bulundurulduğunda "sadece belli öğrencilerin yorum yapabildiği" gözlemlenmiştir.

Esnaf Sokağı etkinliği sırasında her bir gruptan, araştırmacı tarafından seçilmiş olan bir mesleği/dükkânı incelemesi ve mesleğin eskiden nasıl yapıldığını ve günümüzde nasıl yapılmakta olduğunu düşünerek geçmişten ve günümüzden iki farklı fotoğraf karesi belirlemeleri ve değişimi anlatan bir slogan bulmaları istenmiştir. Katılımcıların “yönergeyi anlamakta zorlandıkları” gözlemlenmiştir. Yönerge birkaç defa açıklanmıştır. Grupların hazırlanmaları için öngörülenden daha fazla süreye ihtiyaç duyulmuştur. Katılımcıların buldukları sloganlar şöyledir:

(Fotoğrafçı grubunun sloganı) : Eski kamera gitti yenisi geldi.

(Saatçi grubunun sloganı): Eski saatlerin yerini yeni saatler tuttu.

(At arabacı grubunun sloganı): Eski at arabalarının yerine teknolojik araçlar getirdik. At arabalarının yerine mükemmel araçlar sunduk.

(Ayakkabıcı grubunun sloganı): Eski ayakkabıcıyı yeni ayakkabıcıya çevirdik.

(Berber grubunun sloganı): Eski berberi bıraktık yeni berberi aldık.

Katılımcıların dili kullanma biçimlerindeki farklılığın, yukarıda da belirtildiği gibi, kültürel temellerden ve akademik yetersizlikten kaynaklandığını, katılımcılar tarafından slogan olarak sunulan ifadelerin çarpıcı bir niteliği olmadığını, sadece durumu açıkladığını, bununla birlikte bazı grupların canlandırdıkları fotoğraf karelerinde slogan bulmaya göre daha verimli bir çalışma gerçekleştirdiklerini söylemenin mümkün olduğu

düşünülmektedir. Katılımcıların yönergeyi anlamakta ve uygulamakta zorlanmalarında yapılan etkinlikteki gibi bir deneyime sahip olmamalarının etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Uygulama sırasında katılımcıların izleme, not alma, canlandırma ve fikir yürütme yoluyla eski meslekler hakkında fikir sahibi olmaları amaçlanmıştır. Görüşmeler sırasında hedeflenen kazanıma ulaşıp ulaşılmadığı ile ilgili değerlendirme yapılabilmesi için katılımcılardan eski meslekler ile ilgili görüş alınmıştır.

Aşağıdaki veriler, uygulama sonrasında katılımcılarla yapılan görüşme kayıtlarından alıntılanmıştır.

Katılımcıların, “Eski meslek biblolarından (eski mesleklerden) hangilerini hatırlıyorsun?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K2: Fotoğrafçılık, tartıcılık, başka ne vardı? ...

K3: Meslek? Ne vardı? Öğretmenim elmacı, kasapçı vardı öğretmenim.

K9: Süpürgeci, kasapçı, tellakçı, manavcı vardı.

K12: Simitçi, demirci, tamirci, çiçekçi.

K20: Öğretmenim, şerbetçi vardı, kasapçı vardı, süpürgeci vardı, manavcı vardı...

K21: Öğretmenim fotoğraf makinesi vardı... Öğretmenim hatırlıyorum... Öğretmenim elmacı vardı, şekerci vardı, dönerci vardı, ayakkabıcı vardı.

Katılımcıların, “Esnaf Sokağı’nda yaptığımız etkinlikte hangi gruptaydın?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K10: Grupça mı? Attı öğretmenim.

K12: Öğretmenim koltuk gibiydi... (Çamaşır merdanesini kast ederek) Makineyi kurutan şeydi.

K18: Öğretmenim, işte terzi diken öğretmenim, şeyi hatırlıyorum öğretmenim... Bir de öğretmenim sergilerde gördüğüm, bir de şey vardı öğretmenim, çamaşır makinesi... Hangi grupta olduğumu hatırlamıyorum.

K20: Berber.“Sence yaptığımız etkinlikler nasıldı?” sorusuna sadece bir öğrenci kayda değer yanıt vermiştir. Verilen yanıt aşağıdaki gibidir:

K15: Bence öğretmenim çok güzeldi, çünkü annem bana hep anlatırdı eski günlerini. Onları hatırlattı. Sonra öğretmenim, dedemin arkadaşı da eskiden şeymiş, kasapmış. Onu görünce ilk birden duygulandım. Sonra yazdık, okuduk. Çok duygulandım yani.

Katılımcıların eski mesleklerle ilgili çok fazla bilgiyi hatırlayamadıkları, bazı katılımcıların yapılan etkinlikleri birbirine karıştırdıkları, sadece bir katılımcının yapılan etkinliklerin geçmişle bağ kurabildiği görülmektedir. Katılımcıların akademik yeterlilik

düzeyinin kavramları anlamlandırmada zayıf kalmaları nedeniyle böyle bir sonuca ulaşılmış olabileceği düşünülmektedir.

Çeşitli Dönemlerde Günlük Yaşamda Kullanılan Nesneler Hakkında Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Günlük Yaşam bölümünde gerçekleştirilen uygulama kapsamında gerçekleştirilen etkinliklerle öğrencilerin müzenin ilgili bölümünde sergilenen nesneleri izlemeleri geçmişte günlük yaşamda kullanılan nesnelerle ilgili farkındalık kazanmaları amaçlanmıştır. Başlangıç etkinlikleri çerçevesinde öğrencilerden müzenin çalışılan bölümünde çeşitli gözlemlerde bulunmaları istenmiştir. Sözü edilen etkinlikler sonrasında öğrencilere Günlük Yaşam alanında hangi nesneleri gördükleri sorulmuştur. Öğrencilerin cevapları aşağıdaki gibidir;

- (K20): Dikiş makinası.
- (K10): Makas.
- (K14): Tartı.
- (K18): Tabak, çanak.
- (K4): Süpürge.
- (K15): Kilit.
- (K20): Çamaşır makinesi.
- (K12): Çatal bıçak.
- (K21): Oturma odası.
- (K13): Flüt.
- (K14): Pipo.
- (K18): Saç kurutma makinesi.
- (K11): Tıraş makinesi.
- (K12): Perma makinesi.

Katılımcılara günümüzde de bu nesnelerin kullanılıp kullanılmadığı sorulmuş ve nesnelerdeki değişimin nedenleri irdelenmek istenmiştir. K15 ve K20 kodlu katılımcılar tarafından söz konusu değişikliğin teknolojiden kaynaklandığı belirtilmiştir. Bu durumda “değerlendirme aşamasında da çok az sayıda katılımcının yorum yapabildiği” sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın devamında öğrencilerden kendi gruplarının nesneleri ile birlikte Günlük Yaşam alanında gezerken gördükleri nesnelerle ilgili canlandırma hazırlamaları

istenmiştir. Her grubun canlandırmasından sonra izleyen katılımcılarla kısa değerlendirmeler yapılmıştır. Birinci grubun canlandırma konusu olan nesnenin (gramofon) günümüzdekilerden farkını irdelemek amacıyla bugünkü benzerlerinden ne farkı olduğu sorulmuştur. Yapılan değerlendirmeler aşağıdaki gibidir;

(K4): Artık daha çok ses çıkıyor.

(K18): Telefonlar var.

(K15): Teknoloji gelişti, radyolar.

(K17): Ses bombaları artık oldu.

(K10): Televizyon.

Başka bir grubun çamaşır merdanesini konu alan canlandırmasından sonra öğrencilerin görüşleri aşağıdaki gibidir;

(K14; K15; K20): Kurutma makinası!

(K20): Aynı bizim çamaşır makinaları gibi ama farklı.

Yukarıdaki verilere bakıldığında “canlandırmalar sonrasında yapılan yorumlara katılımcıların tümünün katılmadığı” görülmektedir. Ek olarak, özellikle çamaşır merdanesi/kurutma makinesi ile ilgili sadece üç katılımcının görüşlerini paylaşmasının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Sözü edilen durumun çalışma grubu üyelerinin yaşam standartlarını gösterdiği; sosyokültürel ekonomik altyapı seviyesini ortaya koyduğu ve akademik düzeylerini açıkça yansıttığı düşünülmektedir.

Uygulamalar sonrasında öğrencilerle yapılan görüşmeler sırasında yöneltilen “Birlikte yaptığımız etkinliklerden bir şey kazandığınızı düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir:

K2: Eski fotoğraf makinelerini gördüm, eski fotoğrafları gördüm onlar aklımda kaldı.

K3: Ne kazandım öğretmenim. Öğretmenim mesela... Ne? ... Sonradan da öğretmenim gezdiğimizde öğretmenim eskilerde kullanılan müzik. İşte onları öğrendim öğretmenim. Sonradan da işte... Aklıma gelmiyor.

K10: Öğretmenim eğlence kattı, biraz daha düşünebilme kattı. Öğretmenim hani yapboza benzer bir şey yapmıştı ya onu düşündüm.

K12: Mesela öğretmenim at arabası. Nasıl geldi, nasıl gitti, müzeye nasıl geldi?

K14: Şu an hiçbir şey kazandığımı düşünmüyorum. Çünkü öğretmenim, etkinlikler yapıyoruz da bitiyor ya...(uygulamanın bir şey kazandırdığını) düşündürmedi şu an.

K15: Eskiye döndüm. Sonra bir gözümde canlandırdım. Eski terazi ile yeni terazi aklıma geldi. Canlandırmalarda da aklıma şey geldi öğretmenim, hani canlandırdık ya. Eski adamların bunun üstüne bindiğini farz ettim.

K18: Ben öğretmenim, çamaşır makinesinin ne olduğunu öğrendim. Nasıl kullanıldığını da öğrendim. Sonra öğretmenim, dikiş makinesini öğrendim. Sonra öğretmenim, bir de şey vardı yaa unuttum...

K21: Eski fotoğraf makinesini yeni fotoğraf makinesini yapmıştık, işte o yaptığımız yapbozu gramofona benzetmiştik. Siz de onun gerçek ismini söylemişsiniz de unuttum ben.

Uygulamaya dair katılımcıların aklında kalan bilgilerin daha çok canlandırmalarla ilgili ve bilgi bağlamında da zayıf olduğu görülmektedir.

Çeşitli Dönemlere Ait Oyunlar ve Oyuncaklarla İlgili Öğrenci Görüşleri Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Uygulama kapsamında müzede oyuncaklarla ilgili etkinlikler yapılmış ve oyunlar oynanmıştır. Öğrenciler yapılan çalışmalara etkin olarak katılarak müzede çalışılan bölümdeki oyuncakların pek çoğunu inceleme fırsatı bulmuşlardır.

Öğrenciler başlangıç etkinlikleri kapsamında bireysel, ikili grup ve dörtlü grup olarak sergi alanındaki oyuncakları seçerek canlandırmışlardır. Katılımcıların bireysel olarak seçtikleri ve diğer katılımcılar tarafından tahmin edilen oyuncaklar aşağıdaki gibidir;

(K1): Erkek bebek.

(K2; K4; K5; K16): At.

(K3; K8): Oyuncak bebek.

(K7; K20): Ev.

(K10): Ayıcık.

(K11): Bebek.

(K12): Kuklalar.

(K13): Tahta at.

(K14): Mum.

(K15): Köpek.

(K18): Atlı bisiklet.

Katılımcıların ikili grup olarak seçtikleri ve diğer katılımcılar tarafından tahmin edilen oyuncaklar aşağıdaki gibidir;

(K1, K8): Eve bakan bebek.

(K2,K14): Halı.

(K3,K15): Oyuncak ev.

(K4,K5): Kedi.

(K7,K20): Bebek.

(K10,K12): At.

(K11,K18): Ayakkabı.

Katılımcıların bireysel olarak seçtikleri ve diğer katılımcılar tarafından tahmin edilen oyuncaklar aşağıdaki gibidir;

(K7,K10,K13,K15): At.

(K2,K5,K8,K12): Beşik.

(K1,K3,K14,K20; K4,K11,K18,K16): Yemek masası.

İlk çalışma tamamlandıktan sonra atölyeye geçilerek oyuncak odasında yapılan etkinlik ile ilgili değerlendirme yapılmıştır. Öğrencilerden hangi gezdikleri alanda gördükleri oyuncakları saymaları istenmiştir. Öğrencilerin cevapları aşağıdaki gibidir:

(K1): Fil.

(K2): Kukla.

(K3): Oyuncak bebek.

(K4): Sallanan sandalye.

(K5): At.

(K7): Köpek.

(K8): Sallanan sandalyede oturan bir kız.

(K10): Oyuncak bebekler.

(K11): Oyuncak ev.

(K12): Masa.

(K13): Kedi. (K18): At arabası.

(K14): Araba.

(K15): Giysi.

(K16): Evin içindeki köpek.

(K17): Evcilik oyuncakları.

(K20): Ayıcık.

Etkinlik çerçevesinde öğrencilerden oynadıkları oyuncakların neler olduğunu söylemeleri istenmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir:

- (K1): Araba.
- (K2): Atlı araba.
- (K4): Ben hacıyatmazımla oynuyorum.
- (K5): Ejderham ile oynuyorum.
- (K7): Ben oyuncakla oyun oynamıyorum.
- (K10): Barbie bebek var ya ben onunla oynuyorum.
- (K11): Ben de oynamıyorum.
- (K12): Kardeşimle arabacılık oynuyoruz.
- (K13): Kumandalı araba.
- (K14): Bisiklet.
- (K16): Top.
- (K17): Benim sarı kırmızı arabam var, onunla oynuyorum.
- (K20): Ayıcık bebek.

Katılımcıların oynadıkları oyuncakları saymaları istendiğinde sadece bir oyuncak söylemeleri sosyoekonomik altyapıya-yoksulluğa bağlanmaktadır.

Uygulamalar sırasında oynanan oyunlar hakkındaki öğrenci ile ilgili veriler, günlüklerden ve görüşmelerden alıntılanmıştır (Alıntılanan örnek ifadeler, kolay anlaşılabilmesi amacıyla, dilbilgisi kurallarına uygun biçimde düzeltilmiştir.).

- K1: Dün biz mesleklerimizi yazdık, dört köşe oynadık ve çok eğlendik. Dün çok oyun oynadık.
- K2: Çok iyi bir gün geçirdim. Oyun oynadık. ...kendimi bir hayalin içindeymişim gibi hissettim. Kendimi çok iyi hissettim.
- K9: Beraber oynadık, eğlendik, her şeye can gözüyle baktık, çok sevdim.
- K15: Yeni oyunlar öğrendim.
- K18: Bugün çok eğlenceli ve hareketli oyunlar oynadık.
- K20: Sevgili günlük, bugün çok güzel bir gündü. Çok güzel bir oyun oynadık. Biz onu yapboz gibi birleştirdik. Öğretmenim sizin yaptığınız oyunu yaptık. Öğretmenim çok eğlendim.
- K21: Bugün oyun oynadık, çok güzel hissettim.

Katılımcıların genel olarak yapılan etkinlikleri beğendiği ve uygulamayı eğlenceli buldukları anlaşılmaktadır.

Yaratıcı Drama Yoluyla Gerçekleştirilen Müze Eğitimi Katılımcılarına İlişkin Gözlem Sonuçları Nelerdir?, Alt Amacına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sırasında öğrencilerin çalışmalara hevesle, merakla ve işbirliği içinde katıldıkları gözlemlenmiştir. Öğrenci günlükleri ve görüşme kayıtları incelendiğinde de bu gözlemi doğrular nitelikte ifadeler bulunduğu görülmektedir.

Öğrencilerin uygulama sırasında yapılan etkinliklere dair duygularının olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin etkinliklerle ilgili duygularının neler olduğu ile ilgili veriler, günlüklerden ve görüşmelerden alıntılanmaktadır (Alıntılanan örnek ifadeler, kolay anlaşılabilmesi amacıyla, dilbilgisi kurallarına uygun biçimde düzeltilmiştir.).

K2: ...yaptığım için kendimi çok iyi hissettim... Mesela, ben hayatımda hiç öyle bir şeyler yapmadığım için öğretmenim çok mutluydum.

K4: Bugün çok mutluydum... ...sizi çok seviyorum... Okulları bitirdiğimde motorumla sizin evinize gelip, size sarılıp, sizinle sohbet ediyorum. Bir de arkadaşlarımı alıp evinize geleceğiz, sizi çok seviyoruz.

K6: ...ve sonra çok mutlu oldum, duygulandım.

K7: Öğretmenim sizinle daha daha daha ama daha daha konuşsaydık ve sizinle daha fazla görüşseydik... Öğretmenim keşke daha fazla konuşup, görüşmek için sizin ev adresinizi ya da telefon numaranızı bilseydim...

K8: ...çok mutlu hissettim.

K9: ...o kadar sevdim ki her gün burada olmak istedim... O kadar mutluyum ki... Hayatıma girdiniz hayalimi renklendirdiniz.

K11: ...sizi çok seviyorum.

K12: ...çok mutlu oldum...

K14: Bizimkini yaparken öğretmenim çok utanmıştım. Çünkü öğretmenim ben sahneye çıktığımda birileri izleyince değişik oluyorum öğretmenim.

K15: İlk başta çok güzel bir şekilde kendimizi tanıttık, bundan çok hoşlandım... ...çok eğlendim, hala kalbim çok hızlı atıyor... Bence öğretmenim çok güzeldi... Diğer arkadaşlarımın yaptığını da çok sevdim. Hep sizinle olmak istedim.

K18: Bugün etkinliklerde yaptığımız çalışmaları çok sevdim... Tekrar görüşeceğimiz için çok heyecanlıyım... Bence öğretmenim heyecanlı oldu. Böyle öğretmenim, sanki kalbim duracak gibi olmuştu öğretmenim. Çok eğlendim öğretmenim yaparken. Grup arkadaşlarımı da çok sevdim.

K21: Heyecanlandım bir yandan bir de iyi hissettim. Çünkü arkadaşlarımla çalışmalar yaparak eğleniyorsun.

K20: ...bir de yaparken çok güzel hissettim, çok eğlenceliydi.

Katılımcıların görüşmeler sırasında kullandıkları duygu ifadeleri ile günlüklerinde kullandıkları ifadeler karşılaştırıldığında; günlüklerde kullanılan ifadelerin genel olarak birbirine benzediği ve sözel ifadelerinin yazılı ifadelerine göre daha güçlü olduğu görülmektedir. Roman çocukların sözel ifade yeteneklerinin gelişmiş olmasında küçük yaştan itibaren çalışma hayatına atılmak zorunda kalmalarının sonucu olarak sözel ve sözel olmayan iletişim yöntemlerini gözlemleyerek öğrenmelerinin etkili olduğunu belirten çalışmalar bulunmaktadır (Smith, 2006; Akt. Turgut, 2019).

Katılımcıların sözel ve yazılı ifadeleri arasındaki farkın sosyal iletişim becerilerinin gelişmiş olmasından ve akademik yetersizliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sözü edilen olumlu duygulara ek olarak öğrencilerin günlük kayıtları incelendiğinde uygulama etkinliklerinden memnun kalarak ayrıldıkları da anlaşılmaktadır. Öğrencilerin günlük kayıtlarında kullandıkları bazı ifadeler aşağıdadır (Alıntılanan örnek ifadeler, kolay anlaşılabilmesi amacıyla, dilbilgisi kurallarına uygun biçimde düzeltilmiştir; anlam bütünlüğü oluşturması için eklenen sözcükler parantez içine alınmıştır).

K3: Bütün çalışmalarımız çok güzeldi öğretmenim. Ben de eğlendim.

K4: ... Çok eğlendim çünkü çok hoş şeyler yaptık.

K7: Bugün biz çapraz kapma oynadık ve ben o oyunu çok beğendim... Bir daha geldiğimizde inşallah yine oynarız... Çok eğlenceliydi... Heyecanlı bir oyun oynattığı için çok teşekkür ediyorum... Bu şeyleri bize yaptırdığınız için çok teşekkür ederim.

K8: Pek eğlenceliydi orası... Çok eğlendim.

K9: Bugün çok güzel bir gün geçirdim, çok eğlendik... Çok ama çok eğlendim.

K10: Ufuk öğretmenimiz de çok güzel şeyler yapıyor. ... Çok güzel eğlendik. Hatıralarımız kaldı. (K10)

K12: Gezerken eğlendik... Eğlendik, izledik, güldük... Çok iyi zaman geçirdik... Bugün en güzel gündü.

K14: Bugün çok iyi geçti... Çok güzel geçti... Çok eğlenceliydi.

K15: ... Çok eğlendim, çok eğlendim. Hem eğlendim hem de güldüm... Bugün benim için iyi bir gündü... İlk geldiğimde biraz üzgündüm, belki kötü bir oyun oynarız diye çok korkuyordum. Ama çok iyi geçti ilk günüm... Sizinleyken oyunun tadı çok güzel çıkıyor.

K18: Ben etkinlikleri beğendim... Oyunlar güzeldi... Çok eğlenceliydi... Bugün etkinlik yapmak çok iyiydi... Vakit geçirmek çok iyiydi ve çok güzel (bir) gün geçirdik. ... Vakit geçirmek çok iyiydi. (Etkinlikleri) yaparken çok eğlendim öğretmenim. Grup arkadaşlarımı da sevdim.

K20: Bugün çok güzel bir gündü... Çok güzel bir oyun... .. Çok eğlenceliydi... Çok eğlendim.

K21: ... Çok güldük... Kısacası çok eğlendik. ... Çok eğlendim. ... Yapboz birleştirirken insan eğleniyor.

Katılımcıların çoğunluğunun, özellikle günlüklerinde, memnuniyet bildiren “iyi”, “eğlenceli” ve “güzel” gibi ifadeleri sıklıkla ve birbirine benzer şekilde kullandıkları görülmektedir.

Katılımcıların duygularını ifade ederken sınırlı sayıda sözcük kullanmalarının akademik altyapılarının yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Günlüklere ait veriler incelendiğinde; katılımcıların tamamına yakınının o günkü oturumda yaptıkları etkinlikler hakkında bilgi vermeyi, duygu ve düşüncelerini paylaşmayı tercih ettikleri, bununla birlikte yönergeye uygun olarak bilişsel olarak ne kazandıklarına ilişkin herhangi bir bilgi paylaşmadıkları, günlüklerden dilbilgisi kurallarına hakim olmadıkları görülmektedir.

Katılımcıların sözel iletişimde dilbilgisi seviyelerindeki yetersizliklerin göz ardı edilebileceği düşünülmektedir. Ancak günlükler incelendiğine dilbilgisi yetersizliklerinin açıkça ortaya çıktığı görülmektedir. Aşağıda, katılımcıların günlüklerinden hiçbir ekleme ve düzeltme yapılmadan alıntılanmış metinler paylaşılmaktadır (Parantez içindeki soru işaretli bölümler günlük metinlerinin okunamayan kısımlarını ifade etmektedir.);

K2: çok iyi bir gün gecirdim oyun omudik (?) (?) (?) (?) (?) (?) genimi bir huylin içindeymişim gibi odum ve ufuk öntmenimi çok sevdim ve onunla çokiyi rukit (?) ve yırkupmuca oyununu oynadık büsunü eski meslek (?) eski (?) ve düdükler gördük esiki ele çuhur şeyi yöndük ve müzede çok yazcı vakitler (?) (?) ismizi söyleti büyüncr hunyi mesk(?) nu omızı yuz dındı ve çok iyi vakt (?) ohlunl yaptım için Yandimi çok iyi hisetim ve ufuk ontmeni çok sevdim ve onlu (?) (?) istinim ve ilmeden önce onunla veduluştık

K8: Oyunoynadık İsmimizi Yazdık Etrafımızdakileriniydzırdı ben knđi mi orda çokmutlu isetim okdapeylenceliydirci orsı çok Güzldie oyunda çok eylendim oyunçokGüzldir öğrtmnimiçokgzl

K9: Merhaba Benim adım ... BUGÜN güzel aNlar Hata aNılar bile olabilir sevgi ve neşe doluydu köşekapmaca oynamıştım BikaleMaldım Bir taNede kartverdiler Ve BüYüYünce Neolucaz diye MesleYimizi Söyledik ve Bundan Hoşlandım Müze çokiyi biyer ellerimize bikart verdiler ordaki sanatçıları yazdık çokeylendik müzeye girdimizde Büyüklerimiz Bize HOŞ geldiniz derler bizde onlara Günaydın deriz Büyüklerimize Saygı duymak BİZİ çok sevindiriyor ufuk öğretmenimiz bizimledir ama yaptı. BiziSevdi BizeMerHaba dedi içeri girdimiz aNda ufuk öğretmenim ışık saçıyordu melek gibi kokuyordu oGülüştü dünya yı döndürüyordu kendi yavrusu giBi BİZİ çok sevdi çok saYgıl davrandı ONUÇOKSEVDİM çok özlüyorum ÇOK AMA ÇOK dünyalar kadar seviyorum

canım dırama öğretmenim Bize SAHİPÇİKTİN için çok teşekkür ler ederiz ufuk öğretmenim

K12: ... çok mutlu oldum gezerhen eğlendik çok mutlu olduk... her yeri feşfettik ordaki eğlencenin... ayakkabılar gitmedi...

K16: Biz müzedeyken ilk geldiğimizde bizi ufuk öğretmen karşıladı ve ize Boş bir kağıta ismimizi ve Büyünce Ne olacağı yazın Dedi ve yazdık ve sonra köşe kapmacı oynadık sorduk ADolar girip Baktık Ama ben hiç iyi hissetmedim çok Kısa sürdü

K19: BUKÜN YAPTIKLARIM

YAPOS YAPTIM YAPOSTA KURUTMA MAKİNESİNİ ARADIK BULDUK İNCELEDİK VE ÇANLANDIRDIK MÜZEYİ KESDİK TİRENİ BEBEK EV ATATÜRKÜN EŞYALARINI KÖRDÜK BEBÜRAYA ÇOK KELDİM ERŞEYİ İNCELEDİM ONUNİÇİN ÇO MUTLYUM BURAYA EP KELMEK İSTİMYOM BURAYI ÇOK SEKİYOM.

K21: ...eylendik gurup kurup müzeyi gezdik adolara girdikeski eşyaları gördük...

K7: Mereba ufuk öğretmenim bugün ben çok eylendim yapoz yaptım birşeyler canlandırımd müzedeke gördüğüm eşyaları söyledim...

K11: Arkadaşlarımızla gürüp olüp yapoz yaptık o ya pozü Bulma çalıştık sonra Hareketlerini yaptık farklı şeyler gördük onları çok peyendik 4/B-4/A sınıfı-a aylandık 4/B 4/A Hepisini çok seviyoruz öğretmenimiz bizim Hareketmenimizi çekti öğretmenine gözte-r çekmiş sisi çok seviyorum öğretmenlerim

K14: ...müzeği gezdik yoboz yaptık eski eczecileri canlandırdık ve çok eylenceliydi

K18: ...yapmadık. ve çok konuştuk sizi üzdüğümüz için çok teşekkür ediyorum.

K20: Sevgili Günlük,

Bugün fazla başzamanım vardı Bir küçük bir eve girdik ve bir oyuncak seştik ve sonra iki şerlik sıro olduktan sonra Dorderli sıro olduk kimkim oldu Ben... olduk Bir oyuncak seştik ve seştikten sonra atölyeye girdik seştiiyimiz bir oyuncacı canlandırdık sonra Hayatımızda müzede olduğu ve olmadı Bir şey çizdik ve ben kalpli Bir ev çizdim sonra çizdikten sonra Günlüğümüze yazıyoruz ve ben Biti

K4: Bugün çok mutluydum ufuk öğretmenime tezkur ederim keşke hiç gitmezsek de son günlerde ufuk öğretmenimiz bize belki de ediyeye verir Bu sefer Etkinlikleri beyendim yanı güzeldi bazlangıcı güzeldi sonlarda sıkıldım

K11: Būgū at vilan baktik bepek paktik eylendik Būğ n çok eylendik o gün perşembe günü çok susadım ufuk öğretmenimi çok seviyorum müzeye kitim-izde çok eylenuruz ama çok yoruluyorum...

Yukarıdaki örnekler incelendiğinde pek çok yazım ve ifade yanlışlığı göze çarpmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların dilbilgisi kuralları bilgilerinin son derece yetersiz olduğu çarpıcı bir şekilde görülmektedir. Bu durum katılımcıların akademik yeterliliklerine bağlanmaktadır.

Roman çocuklarının okula devam oranlarının düşüklüğü kaçınılmaz olarak akademik başarı seviyesini düşürmekte; buna paralel olarak okuma yazma becerileri yaşıtları ile karşılaştırıldığında ciddi anlamda düşük seviyede kalmaktadır. Bu durum üst sınıflarda dahi okuma yazma bilmeyen Roman öğrenciler olması sonucunu doğurmaktadır (Akkan, Deniz ve Ertan, 2011).

Öğrencilerin görüşmeler sırasında verdikleri yanıtlara dayanılarak; daha önce müzede herhangi bir yaratıcı drama etkinliğine katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların tamamı müzeyi eğitici bulmakta, müzeye ve müze eğitime olumlu bakmaktadır.

Uygulama sırasında yapılan gözlemler ve uygulama sonrası gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgulara dayanılarak; müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle sosyal bilgiler dersi kazanımlarına öğrencilerin, akademik bilgi düzeylerinin elverdiği ölçüde, kısmi olarak ulaşıldığı görülmüş, ancak uygulama sonrası yapılan görüşmelerde de bilgilerin pek kalıcı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırma, müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle sosyal bilgiler dersi kazanımlarına ulaşılması hedeflenmiştir. Milli Eğitim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Kültür ve Miras Ünitesi başlığı altında bulunan “Aile ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir”, “Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır” kazanımlarına, Programda öngörülen 7 ders saati içerisinde ulaşılması öngörülmüştür. Bu amaçla, dört yaratıcı drama oturumu planlanmıştır. Milli kültürü yansıtan öğeler kapsamında uygulamaların gerçekleştirildiği Ankara Rahmi M. Koç Müzesi’nin meslekler, günlük yaşam ve oyuncak temalı bölümlerinde çalışmalar yapılmıştır. Geleneksel oyunlarla ilgili yapılan oturum çalışma grubunun okulunun bahçesinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular uygulama sırasında yapılan gözlemler, öğrenci günlükleri ve oturumlar tamamlandıktan sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Araştırma, dezavantajlı grup özellikleri taşıyan Roman öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun bu bağlamda kavram bilgisinin yetersiz oluşu, bilgiler arasında bağlantı kuramama, yorum yapamama, iletişimde sıkıntılar yaşama gibi olumsuz özellikleri sebebiyle uygulamalar sırasında zorluklar yaşanmıştır. Araştırmanın sonuç ve önerileri aşağıda sunulmaktadır.

Sonuçlar

1. Öğrenciler eski mesleklerle ilgili olarak sınırlı ölçüde bilgi edinebilmişlerdir. Katılımcılardan yalnız birinin geçmişle bağ kurduğuna dair bir ifade kullanmış, bazı katılımcıların yapılan canlandırma, gözlem, not alma etkinlikleri ile ilgili bilgileri hatırlamakta zorlanmış, bazıları etkinlikleri birbirine karıştırmış, tamamına yakını ise eski mesleklerle ilgili çok fazla örnek sayamamıştır.
2. Öğrenciler geçmişte günlük yaşamda hangi nesnelerin nasıl kullanıldığınıyla ilgili olarak; inceleme, tartışma ve canlandırma yoluyla fikir sahibi olmuşlardır.

3. Öğrencilerde çeşitli dönemlerde kullanılan oyuncaklarla ilgili olarak; oyuncakların kimler tarafından kullanıldığı ve müzede niçin ve nasıl sergilenmeye başladığıyla ilgili olarak farkındalık oluşmuştur.
4. Öğrencilerin tamamına yakınının müze ortamında yaratıcı drama yöntemiyle gerçekleştirilen etkinlikler sırasında zaman zaman zorlanıyor olmalarına rağmen çalışmalara işbirliği halinde, istekle, merakla, keyifle ve heyecanla katıldıkları gözlemlenmiştir.
5. Yapılan uygulamanın öğretici etkileriyle ilgili tüm katılımcıların olumlu yanıt vermedikleri görülmüştür.
6. Katılımcıların tamamının müzeyi eğitici bulduğu, müzeye ve müze eğitimine olumlu baktığı; müzenin bir okul ortamına dönüşmesiyle ilgili görüşlerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür.
7. Uygulama sürecinin kısa sürede tamamlanmasına ve görüşmelerin uygulamanın hemen arkasından yapılmasına rağmen öğrencilerin bilgileri hatırlamakta zorlandıkları görülmüştür.
8. Uygulamaya dair katılımcıların aklında kalan bilgilerin daha çok canlandırmalarla ilgili ve bilgi bağlamında da zayıf olduğu gözlemlenmiştir.
9. Katılımcılar genel olarak uygulamayı, oyun ve canlandırma çerçevesinde değerlendirmişlerdir. Yapılan etkinlikleri beğendikleri ve uygulamayı eğlendirici buldukları anlaşılmaktadır. Çalışmanın içeriğine dair sadece bir katılımcı yorum yapabilmıştır.
10. Katılımcıların tamamına yakını günlüklerinde o günkü oturumda yaptıkları etkinlikler hakkında bilgi vermişler, sadece duygu ve düşüncelerini paylaşmışlar, bilişsel olarak ne kazandıklarına ilişkin herhangi bir bilgi paylaşmamışlardır.
11. Katılımcıların sözel ifadeleri yazılı ifadelerine göre daha güçlüdür.
12. Katılımcıların çoğunluğunun, özellikle günlüklerinde, memnuniyet bildiren “iyi”, “eğlenceli” ve “güzel” gibi ifadeleri sıklıkla ve birbirine benzer şekilde kullandıkları, dilbilgisi bilgilerinin son derece yetersiz olduğu ve günlük ifadelerinde yazım yanlışlarının çok fazla olduğu görülmüştür.
13. Müzede yaratıcı drama etkinlikleriyle sosyal bilgiler dersi kazanımlarına öğrencilerin, akademik bilgi düzeylerinin elverdiği ölçüde, kısmi olarak ulaşıldığı gözlemlenmiştir. Ancak uygulama sonrası yapılan görüşmelerde de bilgilerin pek kalıcı olmadığı görülmüştür.

Roman öğrencilerin okula devam etmesi ve okul başarısızlığı kapsamında yapılan çalışmalarda; öğrencilerin okula devamsızlıklarının yüksek, buna bağlı olarak da okul başarılarının çok düşük olduğu görülmektedir. Ek olarak, üst sınıflarda okuma yazma oranının düşük olduğundan ve lisede dahi okuma yazma bilmeyen Roman öğrenciler olduğundan söz edilmektedir. Roman çocuklarının okulu eğlenceli bir yer olarak görmemelerinin de devamsızlıklarıyla ilgili olduğu, bu bağlamda okulda yapılan sosyal aktivitelere katılma yönünde istekli oldukları ve okulda bu tür aktivitelerin yapıldığı günlerde sınıf mevcudunun tama yakın olduğu belirtilmektedir (Uzun ve Bütün, 2015; Tor, 2017; Kumcağız, Özkan ve Şahin, 2018). Bu bağlamda değerlendirildiğine; çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin bilgiler arasında bağ kuramamaları, müze ortamında yapılan çalışmalara olumlu bakmaları ve yaratıcı drama etkinliklerine katılmakta istekli olmaları, kendilerini ifade etmekte zorluk çekmeleri anlamlıdır.

Öneriler

1. Eğitim programı kapsamında derslerin kazanımlarını elde etmek için dersin konusuna uygun bir müzede yaratıcı drama yoluyla etkinlikler yapılabilir.
2. Yaratıcı drama eğitimi ve müze eğitimi etkinlikleri müzeye gidemeyen okullarda sınıf ortamlarında gerçekleştirilebilir.
3. Bu tür uygulamalarla dezavantajlı öğrencilerden oluşan grupların akademik başarılarına olumlu katkı sağlanabilir.
4. Sosyal Bilgiler dersinin diğer kazanımları için de benzer şekilde uygulamalar yapılabilir.
5. Eğitim programı kapsamında uygun olan bazı derslerin sadece müze ortamında yaratıcı drama yöntemiyle işlenmesine yönelik ders programları geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ö. (2010a). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Natürel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2010b). Yaratıcı Dramayı Tanımlayabilmek. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Tamer Levent'e Armağan: Yaratıcı Drama 1999-2002 Yazılar* (ss. 43-55). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Akdeniz, C. (2019). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Hayal Gücüne Yönelik Bir Eylem Araştırması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye.
- Akkan, B. E., Deniz, M.B., ve Ertan, M. (2011). *Sosyal Dışlanmanın Roman Halleri*. İstanbul: Roman Topluluklar için Bütünlüklü Sosyal Politikalar Geliştirme Projesi.
- Akkan, B., Karatay, A., Erel, B. ve Gümüş, G. (2007). *Romanlar ve Sosyal Politika*. İstanbul: SKYD Yayını
- Akyalçın, A. (2019). *Müze Eğitiminin Sanat Kültürümüze ve Yaratıcılık Anlayışına Katkıları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi, Edirne, Türkiye.
- Aykaç, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Aykaç, M. ve Adıgüzel, Ö. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 297-314. Erişim adresi: http://www.kefdergi.com/pdf/19_1/19_1_22.pdf
- Bağbuğ, S. (2017). *Müzedede Yaratıcı Drama Yönteminin Sosyal Bilgiler Dersindeki Öğrencilerin Başarısına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Bağbuğ, S.ve Adıgüzel, Ö. (2018). Müzedede Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarılarına Etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32. doi: 10.21612/yader.2019.001
- Başbuğ, S. ve Aykaç, M. (2012). İlköğretim Okullarında Müze Çalışmalarının Yaratıcı Drama Yöntemiyle Yapılandırılması. İnci San (Editör), *Çocuk Müzeleri ve Yaratıcı Drama Çocuk Müzelerinin Nitelik ve İşlevleri Semineri*. (ss. 185-206). Ankara: Natürel Yayıncılık.
- Büyüköztürk Ş. (Ed.), Akgün, Ö.E., Çakmak, E.K., Demirel, F., Karadeniz Ş. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Çetin, B.I. (2017). Kimlikleriyle Romanlar: Türkiye’deki Roman Vatandaşlara Yönelik Sosyal İçerme Ulusal Strateji Belgesi ve Birinci Aşama Eylem Planı’nın Değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 85-112. doi: <http://dx.doi.org/10.11611/yead.278435>
- Genç, Y., Taylan, H.H. ve Barış, İ. (2015). Roman Çocuklarının Eğitim Süreci ve Akademik Başarılarında Sosyal Dışlanma Algısının Rolü, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 33, 79-97. doi: 10.9761/JASSS2796
- Kabaklı, N. (2013). *Barbaros ve Yeni Sahra Roman Çocuklarının Okullaşma Süreci: Ebeveyn Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Karadeniz, C. ve Okvuran, A. (2018). Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye’de Müze Eğitimi: Tarihsel Gelişim ve Gelecek Tasarıları. *Milli Folklor*, 118, 101-113. Erişim adresi: <http://www.millifolklor.com/PdfViewer.aspx?Sayi=118&Sayfa=101>
- Koca, A. ve Avcı, C. (2017). Roman Çocuklar: Okuyacağız Da Ne Olacak?. Erişim adresi: http://www.sulukulegonulluluri.org/images/Roman_Cocuklar-okuyacagiz-da-ne-olacak.pdf
- Kök, A. (2010). *İlköğretim Okulları Görsel Sanatlar Dersinde Müze Bilinci Öğrenme Alanına Yönelik Yaratıcı Drama Uygulamaları ve Öğrenci Görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Kumcağız, H., Özcan, Ö. ve Şahin, C. (2018). Roman Çocukların Okul Devamsızlığına İlişkin Öğrenci, Öğretmen, Veli Görüşleri ve Çözüm Önerileri *Okul Psikolojik Danışma Dergisi*, 1(11), 54-85.
- MEB, (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- MEB. (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. Ankara
- Nayci, Ö. (2011). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Okvuran, A. (2012). Müzede Dramanın Bir Öğretim Yöntemi Olarak Türkiye’de Gelişimi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 37(166), 4-21.
- Özoğlu, S.Ç. (1987). *Türk Eğitim Derneği V. Öğretim Toplantısı Açılış Konuşması. Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimine Genel Bir Bakış ve Ülkemizdeki Durum Türk Eğitim Derneği V. Öğretim Toplantısı, 13-15 Mayıs 1987*, Ankara.
- Sağlam, T. (2003). Dramatik eğitim: Amaç mı? Araç mı?. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 17(9), 4-21.

- Sarı, D. (2017). *İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına, Tutumlarına ve Öğretimin Kalıcılığına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye.
- Somers, J.W. ve Vural, R.A. (2012). *Hümanist İlköğretim Programları İçin İlköğretimde Drama: Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Akademi
- Smith, T. (2006). Recognising Difference: The Romani ‘Gypsy’ Child Socialisation And Education Process. *British Journal of Sociology of Education*, 18(2), 243-256. doi: 10.1080/0142569970180207
- Suntekin, C. (2008). *Roman Çocukların Gözüyle Ailelerin İşlevselliği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Taban, E.Y. (2010). *Roman Öğrencilerin Eğitime Erişimleri (Fatih İlçesi Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Tezcan A. K. ve Ödekan A. (2006). Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. *İtü Dergisi*, 3 (1), 47-58.
- Tor H. (2017). Roman Çocukların Okul Başarısızlığına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (3), 91-98.
- Turgut, R. (2019). *Romanlarda Çocuk Yoksulluğu: Kocaeli Tavşantepe Mahallesi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sakarya, Türkiye.
- Uluslararası Azınlık Hakları Grubu (MRG) Sıfır Ayrımcılık Derneği (2017). Görmezden Geline Eşitsizlik: Türkiye’de Romanların Barınma ve Eğitim Hakkına Erişimi Raporu. Erişim adresi: https://minorityrights.org/wpcontent/uploads/2017/06/MRG_Rapor.pdf
- Uyungül, Ö. (2016). *Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Öğrenme Stillerine Göre Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına, Akademik Başarılarına ve Kalıcılığına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, Adana, Türkiye.
- Uzun, E.M. ve Bütün, E. (2015). Roman Çocukların Okula Devamsızlık Nedenleri ve Bu Durumun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Katılımlı III. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Kongresi “Erken Müdahale”* (ss. 315-328). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/88869>
- Yıldız, C. (2011). *Türkiye’de Romanlar ve Suçluluk: Kırıkkale İli Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Polis Akademisi, Ankara, Türkiye.
- Zengin, E.E. (2014). *Yöntem Olarak Yaratıcı Drama Kullanımının İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi, Niğde, Türkiye.

EK 1. Uygulamalar ve Değerlendirmeler Tablosu

Uygulama	Neler oldu ?	Kapsam	Değerlendirme
Eski Meslekler	Müzede sergilenen meslek bibloları üzerinden eski meslekler hakkında konuşulmuştur. Müzenin esnaf sokağı bölümünde bazı mesleklerin eskiden nasıl yapıldığı ve şimdi nasıl yapıldığı ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.	Bu uygulama, öğrencilerin geçmişte yapılan meslekler ile ilgili bilgi edinmeleri ve bugün ile karşılaştırılmasını içermektedir.	Bu uygulamada; öğrencilerin eski meslekler ile ilgili fikir sahibi olmaları sağlanmıştır.
Eski Günlük Yaşam	Öğrenciler bugün de kullanılan nesnelerin eski modellerinin resmedildiği yapbozları yapıp o nesneleri müzede bulmuşlardır. Nesneleri müzenin Günlük Yaşam bölümünde ararken sergilenen diğer nesneleri de inceleme fırsatları olmuştur. Daha sonra o nesnelerle ilgili bedensel ve teatral canlandırmalar yapılmıştır.	Bu uygulama, öğrencilerin eskiden günlük yaşam öğeleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayan etkinlikler içermektedir.	Oyun ve canlandırmalar sırasında öğrencilerin eğlendiği ve etkinliklere heyecanla katıldıkları gözlemlenmiştir. Bu uygulamada; geçmişteki yaşama dair bilgi sahibi olur, kazanımına ulaşılmıştır.
Oyuncaklar	Oyuncakların sergilendiği bölüm gezilmiş ve öğrenciler alandaki pek çok oyuncakla ilgili canlandırmalar yapmıştır. Müzede sergilenen eski bir oyuncakla ilgili yapılışı, oynanması, sahibinin elinden çıkması ve müzeye gelmesiyle ilgili canlandırmalar yapılmıştır. Öğrenciler kendi oyuncak müzelerini oluşturmuşlardır.	Bu uygulama, öğrencilerin eski oyuncaklar hakkında bilgi sahibi olmaları için yapılmıştır.	Öğrenciler çalışmaya ilgiyle katılmışlardır. Bu uygulamada; kültürel öğeler olan oyuncaklar hakkında bilgi sahibi olur, kazanımına ulaşılmıştır.
Oyunlar	Eski oyunlardan konuşulmuş, Yağ Satarım Bal Satarım, Aç Kapıyı Bezirgân Baş, Yakan Top oyunları oynanmıştır. Ebe tekerleme ile belirlenmiştir.	Bu uygulama, geleneksel çocuk oyunları ile ilgili farkındalık sağlamak için yapılmıştır.	Öğrencilerin, genel olarak, oyunlara hevesle katıldığı gözlemlenmiştir.

EK 2. Oturumlar

Müze Çalışması Öncesi Etkinlik

Süre: 30 Dakika

Yer: Ankara Rahmi M. Koç Müzesi Çengelhan

Katılımcı Sayısı: 21 kişi

Konu: Tanışma

Araç Gereçler: Etiket, kalem, silgi

Kazanımlar: Müze etkinliklerine hazırlanır.

Etkinlik 1: Katılımcılara birer etiket ve kalem dağıtılır. Etiketlere adlarını ve büyüdüklerinde hangi mesleği yapmayı istediklerini yazmaları istenir. Daha sonra bütün etiketler sırayla okunur.

Etkinlik 2: Katılımcılardan isimlerinin baş harflerine göre alfabetik sıraya girmeleri istenir. Sıralanan katılımcılardan dörderli beş grup olmaları istenir, eşli köşe kapmaca oynanır.

Birinci Oturum

Süre: 60 Dakika

Yer: Ankara Rahmi M. Koç Müzesi Çengelhan

Katılımcı Sayısı: 19 kişi

Konu: Eski meslekler

Kullanılan Yöntem: Yaratıcı drama

Kullanılan Teknikler: Rol oynama

Araç Gereçler: Küçük defter, kalem, silgi

Kazanımlar: Eski mesleklere dair bilgi sahibi olur.

Isınma

Etkinlik 1: Katılımcılardan beş gruba ayrılmaları istenir. Her gruba küçük birer defter ve kalem verilir. Eski mesleklere dair bibloların olduğu koridora gidilerek verilen süre içerisinde gruplardan mümkün olduğunca çok mesleği yazmaları istenir. Süre sonunda yazılanlar yüksek sesle okunur.

Canlandırma

Etkinlik 2: Gruplarla birlikte müzenin giriş katındaki dükkânlara gidilir. Her gruba bir dükkân gösterilir. Bu dükkânlarda temsil edilen mesleklerin geçmişte nasıl yapıldığı ve günümüzde nasıl yapıldığını düşünüp biri geçmiş biri günümüzden olmak üzere iki fotoğraf karesiyle canlandırmaları istenir. Durumu anlatan bir slogan bulmaları istenir.

Değerlendirme

Etkinlik 3: Önceden hazırlanmış mesleklerle ilgili post-it'ler hazırlanan Kraft kâğıdına sadece eskiden yapılan, bugün yapılan, hem geçmişte hem de bugün yapılan meslekler olarak sınıflandırılır. Daha sonra eskide kalan mesleklerin yerini bugün hangilerinin aldığı konuşulur.

İkinci Oturum

Süre: 60 Dakika

Yer: Ankara Rahmi M. Koç Müzesi Safranhan Gündelik Yaşam Bölümü, Atölye

Katılımcı Sayısı: 16 kişi

Konu: Milli kültürü yansıtan öğeler

Kullanılan Yöntem: Yaratıcı drama

Kullanılan Teknikler: Rol oynama

Araç Gereçler: Kâğıt, kalem, silgi, yapboz, fon kartonu

Kazanımlar: Geçmişteki gündelik hayata dair kültürel öğeler hakkında bilgi sahibi olur.

Isınma

Etkinlik 1: Katılımcılardan dörderli dört gruba ayrılımları istenir. Daha sonra gruplara günümüzde de kullanılan bir nesnenin müzede bulunan geçmiş dönemlerde kullanılan eski modellerinden birine ait resmi dağılık bir yapboz olarak verilir ve bu yapbozu yapmaları söylenir. Yapbozlar tamamlandıktan sonra her gruptan kendi resmindeki nesneyi müzede çalışılan alanda bulmaları istenir. Ortaya çıkan fotoğraflardaki nesneleri müzede bulmaya çalışan gruplar daha sonra bedenleriyle bu nesneyi canlandırırlar, diğer gruplar nesneyi tahmin etmeye çalışır.

Canlandırma

Etkinlik 2: Katılımcılardan günlük yaşam bölümünde yer alan nesnelerden bir kaçını seçmeleri ve o nesnelerin kullanıldığı bir kurguyu hazırlayıp canlandırmaları istenir.

Değerlendirme

Etkinlik 3: Her gruptan “Bundan elli sene sonra günümüz yaşantısından hangi nesnelerin müzede olmasını isterdiniz?” sorusunun cevabını önceden hazırlanmış olan kartonlara yazmaları istenir.

Üçüncü Oturum

Süre: 60 Dakika

Yer: Ankara Rahmi M. Koç Müzesi giriş katı, çalışma atölyesi

Katılımcı Sayısı: 15 kişi

Konu: Oyuncaklar

Kullanılan Yöntem: Yaratıcı drama

Kullanılan Teknikler: Rol oynama

Araç Gereçler: Renkli A4 kâğıt, pastel boya

Kazanımlar: Kültürel öğelerden olan eski oyuncaklar hakkında bilgi sahibi olur.

Isınma

Etkinlik 1: Katılımcılarla oyuncakların olduğu bir odaya gidilir ve katılımcılardan tek başlarına odadaki oyuncakları incelemeleri, bir oyuncağı seçmeleri ve söylenene kadar paylaşmamaları istenir. Bir süre sonra herkesten seçtiği oyuncağı bedeniyle gösterip donması istenir. Her bir katılımcının seçtiği oyuncak tahmin edilmeye çalışılır. Daha sonra katılımcılardan ikili olmaları ve bir önceki etkinlikteki gibi bir oyuncak seçip kimseye söylememeleri istenir. Daha sonra ikililerden seçtikleri oyuncakları beden diliyle göstermeleri istenir. Son olarak dörderli grup olurlar ve önceki etkinlik tekrarlanır.

Canlandırma

Etkinlik 2: Çalışma atölyesine geçildiğinde dört gruba ayrılmış katılımcılardan liderin seçtiği -müzede sergilenen- bir oyuncakla ilgili olarak; birinci gruptan oyuncağın nasıl imal edilmiş olabileceği, ikinci gruptan oyuncakla nasıl oynanmış olabileceği, üçüncü gruptan oyuncağın sahibinden nasıl ayrılmış olabileceği ve dördüncü gruptan oyuncağın müzeye nasıl gelmiş olabileceği ile ilgili birer canlandırma yapmaları istenir.

Değerlendirme

Etkinlik 3: Katılımcılara renkli kâğıtlar ve pastel boya dağıtılır. Müzede sergilenmesini istedikleri oyuncakların resmini yapmaları istenir.

Dördüncü Oturum

Süre: 60 Dakika

Yer: Ankara Rahmi M. Koç Müzesi

Katılımcı Sayısı: 15 kişi

Konu: Oyunlar

Kullanılan Yöntem: Yaratıcı drama

Kullanılan Teknikler: Rol oynama

Araç Gereçler: Mendil, top

Kazanımlar: Eski çocuk oyunları ile ilgili tartışır

Isınma

Etkinlik 1: Katılımcılara günümüzde oynadıkları oyunların hangileri olduğu sorulur. Biri oynatılır. Sonra geleneksel oyunlardan biri oynatılır. İki, üç tur bu şekilde devam eder.

Canlandırma

Etkinlik 2: Dört gruba ayrılan katılımcılardan hiç oyuncak olmayan bir zamanda yaşadıklarını ve bildikleri bütün oyunları unuttuklarını hayal etmeleri istenir. Bu durumda ne yapabileceklerini düşünüp canlandırmaları istenir.

Değerlendirme

Genel değerlendirme yapılır.

EK 3. Öğrenci Görüşme Formu

1. Tekrar müzeye gitmek ister misin? Neden?

.....

.....

.....

.....

2. Başka derslerin de müzede işlenmesini ister misin?

.....

.....

.....

.....

3. Başka dersler de müzede işleneceğini öğlensen ne düşünürsün? Neler hissedersin?

.....

.....

.....

.....

4. Etkinliklerden hoşlandın mı?

.....

.....

.....

.....

EK 4. Atölye Görselleri

Meslekler - Fotoğrafçı Grubu (Geçmiş)

Meslekler - Fotoğrafçı Grubu (Şimdi)

Meslekler - Saatçi Grubu (Geçmiş)

Meslekler - Saatçi Grubu (Şimdi)

Meslekler - At Arabacılığı Grubu (Geçmiş)

Meslekler - At Arabacılığı Grubu (Şimdi)

Meslekler - Ayakkabıcı Grubu (Geçmiş)

Meslekler - Ayakkabıcı Grubu (Şimdi)

Meslekler - Berber Grubu (Geçmiş)

Meslekler - Berber Grubu (Şimdi)

Günlük Yaşam - Çamaşır Merdanesi

Günlük Yaşam - Pikaplı Radyo

Oyuncaklar - At Arabası

Oyuncaklar - Yemek Masası

Oyunlar - Yağ Satarım Bal Satarım

Oyunlar - Yakan Top

EK 4. Etik Kurul Onayı

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 27/01/2020

Toplantı Sayısı : 1

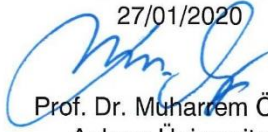
Karar Sayısı : 3

3- Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Ufuk Boyacı**'nın "Müze'de Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tezi ile ilgili 14/01/2020 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Araştırmanın aydınlatılmış onam formunun uygun biçimde hazırlandığı, görüşme sorularının yansız olduğu ve ayrımcı ifadeler içermediği, yöntemsel tutarlığın bulunduğu, dolayısıyla araştırma tasarımının etik açıdan uygun olduğu görülmekle birlikte; Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Ayşe Ufuk Boyacı**'nın "Müze'de Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı tezi tamamlanmış bir tez çalışması olduğundan Etik Kurul onay belgesi verilememektedir.

ASLININ AYNIDIR

27/01/2020

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri ile Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihali Engelleme Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Beş sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan Alıntılar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	: 04.02.2020
Gönderim Numarası	: 1251279506
Sayfa Sayısı	: 37
Sözcük Sayısı	: 9142
Karakter Sayısı	: 67100
Benzerlik Oranı	: %9
Savunma Tarihi	: 31.12.2019

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihali Engelleme Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı : Ayşe Ufuk Boyacı

Tarih : 04.02.2019

İmza :

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Ayşe Ufuk Boyacı
E-Posta Adresi : ufukboyaci@gmail.com

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	İktisat	Ankara Üniversitesi	2001